

ТЕАТР

ВІНШУВАННЯ
ЮВІЛЯРКИ

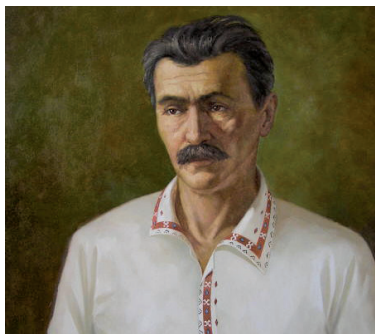
стор. 7

НАРОДНА
ТВОРЧИСТЬ

КРИЧЕВСЬКИЙ
В ОПІШНОМУ

стор. 9

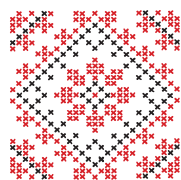
МУЗИКА

МАЕСТРО
ТАНЦЮ

стор. 10

Загальнодержавна українська газета

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№4 | 26 січня 2018

Заснована в січні 1913 Гнатом Хоткевичем

ISSN 2519-4429

ТРАДИЦІЯ ДЕРЖАВНОСТІ

4 820157 1940013 04

ТЕТЯНА ТЕРЕН

ЧОМУ Я ЙДУ З ПОСАДИ ДИРЕКТОРКИ ІНСТИТУТУ КНИГИ

СТОП. 2

«Живий ланцюг Соборності» на мосту Патона в Києві, 22 січня 2018 року. Фото Дмитра ІВАШКОВА

Я написала заяву на звільнення з посади директора Українського інституту книги. Це рішення не спонтанне і для нього є низка причин. І щоби не збільшувати кількість домислів, я його аргументую.

Тетяна ТЕРЕН

Ті, хто стежили за конкурсом на посаду директора Інституту, пригадують, як я говорила, що вирішила зробити цей крок майже в останній момент – на знак протесту, коли дізналася, що серед потенційних майбутніх кандидатів немає тих, хто вже багато років реалізує в Україні успішні книжкові й культурні проекти. Я неодноразово говорила, що дуже хотіла, аби умови в Інституті змінилися й ці люди з часом змогли прийти у нього працювати. Не на волонтерських засадах і не з обмеженнями на кожну кроці. Це була одна з моїх найсильніших мотивацій. Водночас напрями та проекти, які, я вірила, вдасться реалізувати, які я прописувала у своїх безкінечних програмах і стратегічних планах, уже в перші ж місяці мені довелося відкласти на далеку перспективу.

Першого ж дня на посаді мені вручили гору документів для заповнення бюджетного запиту, який, як ви знаєте, з 2017-го подається на три роки наперед. Це було моє перше знайомство з системою і абсурдом цієї системи.

Установа, яка існувала тільки на папері, в якій не було ще бухгалтера і фінансиста, мала за кілька днів сформувавши і передбачити свою діяльність на три роки наперед. Пригадую, як в один із дуже пізніх вечорів ми з Анастасією Левковою, яка ще навіть не підозрювала, що працюватиме в Інституті, намагалися стратегічно спланувати і прорахувати всі можливі проекти: перекладацький конгрес і премію для перекладачів з української, освітні семінари для бібліотекарів, видання літературного журналу, участь у Болонському та Лондонському ярмарках, дослідження ринку, заснування державних премій для молодих письменників та ілюстраторів, програму малих грантів для учасників ринку...

Я вся потонула в ті тижні в цифрах і документах, щоби врешті жоден із цих задумів і проектів ми не змогли внести в бюджетний запит, бо на жоден із цих проектів, які мають бути основою діяльності Інституту книги, не можна закласти кошти.

У ці останні місяці мене часто запитували: «Скільки у тебе ще лишилося енергії?» Це запитання я заборонила самій собі ще в серпні, пообіцявши поставити тільки через півроку після мого призначення. Розчарування, про яке теж усі постійно запитують, прийшло саме в серпні, коли оприявилось, чим Інститут книги є насправді. Ми всі радо вітали появу в Україні Інституту, але влітку 2017 року,

ЧОМУ Я ЙДУ З ПОСАДИ ДИРЕКТОРКИ ІНСТИТУТУ КНИГИ

окрім ухвалення закону і Статуту, в Інституті була лише печатка.

Тож дуже швидко я побачила, що чекає на Інститут у найближчі півроку: нескінченні реєстраційні процедури й підготовка всієї внутрішньої кадрової, юридичної і бухгалтерської документації, вибивання і ремонт приміщення, пошук працівників на мінімальні оклади й ще мінімальні умови праці, вироблення нових положень державних програм, тендерні процедури в наперед неможливі короткі терміни, закупівля техніки і меблів, вибивання нових зарплат і десь у проміжках – зробити бодай щось важливе.

Це було схоже на пастку – від того, що ви не знали, що на вас може чекати, і від того, про що вам свідомо не говорили.

В один момент вашою відповідальністю стало все – пізно проведений конкурс, невикористані кошти, оклади 1700–4400 гривень, закладений у бюджет без жодної концепції проект «Цифрова бібліотека» і приміщення, яке з'явилося в Інституті аж у жовтні – без меблів, техніки і ремонту.

Коли я розповідала про це колега-журналістам, показуючи їм «штатку», свій контракт і Статут Інституту, вони радили піти відразу і не руйнувати свою репутацію. Але саме тоді вийшов текст лекції Ярослава Грицака про нинішнє покоління 30-літніх. Я прочитала, роздрукувала, почепила над столом і заборонила собі на півроку ставити питання: «Для чого?»

І ось ці півроку – це ніби застрибування на шаленій швидкості в останній вагон. Тридцять співбесід на посаду головного бухгалтера і майже стільки ж відмов – через зарплату, умови роботи й найчастіше – «нестабільність установи». Після змін у Статуті, всіх отриманих довідок і пройдених реєстрацій нам вдалося відкрити рахунок – наприкінці жовтня. І тоді знову застрибування в останній вагон – і оголошення тендерів на закупівлю техніки і створення сайтів Інституту і майбутнього сайту «Цифрової бібліотеки». Без права на помилку, бо за два місяці ви не зможете провести два тендери. Наприкінці листопада ми нарешті отримали всі документи на наше приміщення на Лаврській – і розпочався грудень, який можна взагалі викреслити з життя, оскільки це щоденні договори, ремонт допізна і на вихідних і намагання хоч щось встигнути, щоби наступного року установа змогла повноцінно запрацювати.

Я дуже добре знаю, до якої міри цей етап нецікавий. Безліч разів, відповідаючи на запитання різних політиків, чим ви зараз займаєтеся і на якому ви етапі, я чула: «Не

говорить про це, говорять про ваші досягнення». І я дійсно мало про це говорила, бо в якийсь момент уже не було часу про це розповідати. Нині ж я хочу вказати на цю велику системну помилку, бо розумію, що вона буде повторюватися з іншими новими державними установами в Україні. Так ось – більшість тих процедур, тих викликів і тих завдань, через які пройшли перші члени команди Інституту, мали бути вирішені до нас.

Якщо Міністерство створює нову державну установу, воно має розуміти, як мінімум, де ця установа буде розміщуватися і в яких умовах працюватимуть її перші працівники.

Так, одна людина, три, п'ять можуть працювати в кав'ярнях, але коли їх уже п'ятнадцять, їм потрібні мінімальні умови для роботи. Якщо ця установа вам стратегічно важлива. Хоча Інститут був створений без жодної стратегії, але мова не про стратегію, а про найпростіші потреби будь-якої установи – приміщення і оплату праці. Якщо ж усі ці початкові процеси вирішено покласти на керівника цієї установи, це мало бути прописано в умовах конкурсу, бо цей керівник має враховувати всю підготовчу роботу в своїй програмі й закладати на розбудову установи мінімум рік.

Але найбільший абсурд системи полягає в тому, що, аби щось зробити, ви постійно маєте обходити або порушувати її правила. На одній зі співбесід досвідчена бухгалтерка, якій я розповіла про вибір, який стояв переді мною, відповіла: «З бюджетними коштами часто ви маєте бути немов хірургом: або ви терміново оперуєте, а потім заповнюєте всі необхідні папери, або ви довго заповнюєте всі папери і не встигаєте допомогти пацієнту».

Минулого року в бюджеті Інституту не були передбачені кошти ані на ремонт, ані на закупівлю техніки й усіх необхідних товарів. На окремі коди ми встигли зробити перекидку, але кошти на капі-

тальні видатки були виділені лише на проект «Цифрова бібліотека». І ось перед вами як директором стоїть вибір – піти на порушення і закупити техніку для Інституту за кошти, передбачені на «Цифрову бібліотеку» (бо ці кошти все одно не вдалося б повністю реалізувати через брак часу), або ж не закуповувати, розуміючи, що наступного року на це ви теж не отримаєте ні копійки. Оскільки в Інституті досі немає Наглядової ради, яка може погоджувати фінансові рішення директора, ми написали лист у Міністерство культури з проханням погодити ці витрати. Й отримали відповідь: це рішення приймає директор установи. І я його прийняла.

В Інституті на сьогодні є перші комп'ютери і ноутбуки. Цілком можливо, що під час перевірки буде виявлене нецільове використання коштів, на яке пішов директор. Я пишу про це публічно, щоби показати весь абсурд цієї системи й ті ризики, на які щодня йдуть люди, які працюють у державній сфері. Ризики, в яких вас ніхто не підтримає і про які априорі нібито не може говорити.

І врешті про головне – бюджет Інституту книги на 2018 рік. Чимало видавців за його ухваленням стежили уважніше, ніж працівники Інституту книги. За кодом 2282 у ньому ви побачите 125,7 мільйонів гривень на випуск книжкової продукції за програмою «Українська книга».

Якщо ще кілька місяців тому я вважала, що ця програма в реформатованому вигляді може бути корисною і важливою для ринку, оскільки справді є напрями, які потребують державної підтримки, то зараз я бачу, до якої міри вона є небезпечною і навіть безглуздою для Інституту книги на етапі його становлення.

Ми неодноразово розповідали, з яких проектів і програм розпочинали свою діяльність Інституту книги в інших країнах, натомість в Україні Інститут книги відразу ж почали сприймати як розподільник коштів для видавництва, які, будуючи свій бізнес, розраховують насамперед на кошти з державного бюджету. Але я повернуся до цифри 125,7 мільйонів.

Звичайно, як керівник установи я думаю про те, що Інститут книги щойно створений, у нього ще не сформований штат, і давати на нього навантаження і відповідальність за 125,7 мільйонів гривень – це безглуздо і безвідповідально.

Водночас я вважаю, що так само це безглуздо, коли ми говоримо про книжковий ринок, який держава має підтримувати, не втручаючись при цьому в ринкові механізми. В оновленому порядку реалізації програми «Українська

книга», який ми надіслали в Міністерство культури на погодження і затвердження, держава має частково, а не на 100 відсотків фінансувати видання (частина накладу потрапляє в бібліотеки, частина профінансована коштом видавця, – на ринок). У цьому ж порядку ми запропонували сталий наклад 1000 примірників для кожного видання. Відповідно, це значно менший бюджет, необхідний щороку для реалізації цієї програми, і нескладно порахувати, скільки назв книжок на 125,7 мільйонів гривень державних коштів можна видати. Чи є потреба ринку в такій кількості підтриманих державою книжок?

Чи є у видавців цього року така кількість суспільно-значущих видавничих проектів, які мають бути підтримані за кошти платників податків? Ми теж неодноразово вже говорили, що у Польщі на подібну програму, яку реалізує Міністерство культури, виділяється щороку близько 30 мільйонів гривень. І врешті ви запитаете – звідки ж 125,7 мільйонів? У бюджетному запиті ми подавали за зразком минулого року 50 мільйонів, решта – результат наполегливих зусиль видавців, частина щоденної роботи яких – вибавати кошти на державні програми і визначати замість Інституту його потреби і бюджет, який він має розподілити. Без наперед продуманої стратегії – знову застрибуючи в останній вагон.

Під час однієї із зустрічей із приводу майбутньої стратегії Інституту один експерт вказав на мою проблему – моє вегетаріанське мислення, моє небажання йти на компроміс, без якого неможлива політика. Зараз я думаю, що це все ж наслідок журналістики, в якій, коли ти збрешеш і почнеш грати за чиймись правилами у 125,7 мільйонів гривень, ти втратиш право говорити зі своєю аудиторією. Я не можу сказати, що побачений мною зсередини і так близька український видавничий ринок мене вразив, бо те, наскільки він подільний і які різні цінності в його учасників, мені, звичайно, було очевидно раніше.

Нині мені хочеться закликати тих учасників ринку, для яких важливий не лише прибуток, а й чесні та прозорі зміни на ринку, виходити за межі власного бізнесу, об'єднуватися і брати активнішу участь у тому, що ми називаємо книжковою політикою. І першим іспитом на перевірку цього ринку стане новий конкурс на посаду директора Інституту книги, який має бути оголошений у найкоротші терміни, і за яким цього разу всі мають активно стежити й активно подавати кандидатів в експертну комісію. ►

► Я дуже сподіваюся, що цього разу ми побачимо в переліку кандидатів культурних менеджерів, завдяки яким змінюється і розвивається книжковий ринок в Україні.

Мені шкода, що моя енергія і віра в зміни були використані на далекі від книжок процеси. Але мені було важливо їх завершити, щоб наступному директору не довелося через них проходити.

За ці півроку Інститут книги став офіційно зареєстрованою установою. В цієї установи є своє приміщення – з меблями і технікою. В цієї установи є перші члени команди, і з січня в Інститут вже можна набирати повноцінний штат за новими окладами, які, принаймні, дозволять залучити фахових керівників відділів.

У цієї установи є ефективні сторінки у соціальних мережах, розроблені проекти положень програм «Українська книга» («Книгофонд») та «Цифрова бібліотека», бази контактів, є проекти, які, я сподіваюся, продовжать мої колеги, а також архів матеріалів для майбутнього сайту Інституту, тендер на створення якого ми повторно оголосили в січні.

Програма «Українська книга» не могла б стартувати раніше березня, тож Міністерство культури має час, щоб провести новий конкурс на посаду директора і затвердити всі необхідні для реалізації програми документи. Бюджет програми у 2018 році має бути суттєво зменшений.

І я повертаюся до тексту Ярослава Грицака. Я абсолютно відкрито визнаю поразку, про яку говорив Грицак, визнаю, що не до кінця уявляла «поле битви», як радять у підручниках з адмінстратегії, що недостатньо критикувала і тиснула, бо врешті переконалася, що тиск не дає результату. Я готова до того, що мені закинуть брак відповідальності, але саме вона тримала мене ці півроку і саме вона змусила зупинитися і чесно запитати себе, скільки ще я протримаюся на цьому «режимі енергозберігання», який точно не буде ефективним ані для мене, ані для Інституту. Бо Інституту книги зараз необхідні глобальні зміни, які не відбудуться лише на рівні Інституту й на ентузіазмі його працівників. Я з боєм перечитую слова професора Грицака про важливість довгої і наполегливої роботи, а не «від айфону до айфону». Можливо, не було іншої людини, яка би стільки разів перечитувала цей текст.

Але зараз я можу сказати, що, коли ви не йдете в цю умовну політику задля якихось амбіцій і заробітку, вас тримає саме тільки бажання змін. І довжина дистанції в такому разі вимірюється не розчаруванням, а запасом вашої енергії, яка витрачається на абсурд і біг по колу. І врешті приходиться момент, коли ви розумієте, що іноді здатися – це лишитися й далі грати за чужими правилами.

Джерело: <http://www.chytomo.com>

МАРИНА ПОРОШЕНКО ОЧОЛИЛА УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ФОНД: РЕАКЦІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ

19 січня міністр культури Євген Нищук призначив дружину Президента України Марину Порошенко Головою Українського культурного фонду.

«15 січня відбулось перше засідання Наглядової ради Українського культурного фонду і, зважаючи на ті аргументи, які були висловлені членами Наглядової ради, я з великою прискоренням призначив головою Українського культурного фонду Марину Порошенко», – зазначив Євген Нищук.

Призначення викликало неоднозначну реакцію соцмереж. Деякі коментатори акцентували увагу на тому, що, згідно з Положенням, Фонд має очолювати фахівець у сфері культури, тоді як Марина Порошенко здобула освіту і має досвід роботи у сфері медицини.

Між тим, на нашу думку, головне питання полягає в тому, наскільки ефективно працюватиме Фонд. Ще на початку 2017-го міністр культури Є. Нищук сказав, що ідея створення фонду – «урівняти в доступі до ресурсів культурно-мистецьких організацій бюджетного і небюджетного секторів».

Фактично реалізацією цієї ідеї Міністерство культури вже займалося протягом по-

передніх років на підставі постанови Кабінету Міністрів від 12 жовтня 2011 р. № 1049 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка». І останній такий конкурс виграв наш проект – конкурс виконавців «Світова класика українською», який, врешті, ми

успішно провели у листопаді 2017 року.

Щоправда про інших переможців подібних конкурсів ми знаємо не так багато. Наприклад, ми не знаємо чи був проведений у 2017 році конкурс «Осінні фарби» у Рівному. Не так легко знайти у вільному доступі інформацію про переможців подібних конкурсів попередніх років. Є також і організаційні проблеми при реалізації проектів за рахунок бюджетних грошей. На-

приклад, граничний розмір добових для запрошених учасників обмежується сумою 60 гривень, що в умовах нинішніх цін є недостатнім, а, скажімо, придбання призов для переможців конкурсів і фестивалів потребує окремого погодження, яке на практиці здобути дуже важко. Є і невідповідності з системою фінансової звітності.

Відтепер державною підтримкою культурно-мистецьких заходів займатиметься вже не Міністерство культури безпосередньо, а новостворений Український культурний фонд. І щоб там не казали скептики, ми сподіваємося що недоліки попередньої системи, які ми частково згадали, тепер будуть виправлені, і досвід роботи Марини Порошенко в Благодійному Фонді, а також, імовірно, особиста зацікавленість Президента України тому сприятиме. Втім, звичайно, як воно буде, покаже час.

Андрій БОНДАРЕНКО,
композитор, піаніст, громадський діяч

НЕСЛОВ'ЯНСЬКИЙ ПОЧЕРК

Хтось чекає під Новий рік на дива, а хтось їх намагається робити самотужки. Причому в поняття «диво» вкладає свій, особливий сенс. У випадку, про який піде мова, дуже умовно і зі значними застереженнями цей сенс можна назвати «слов'янським».

А сталося ось що. У ніч з 30 на 31 грудня 2017 року до приміщення Українського фонду культури імені Бориса Олійника, що в будинку № 16 а по вулиці Липській, проникла група не дуже відомих широкому загалові осіб і здійснила, висловлюючись сучасною мовою, рейдерське захоплення згаданого приміщення. Як стане відомо пізніше, протизаконність цих дій не обмежилася недопущенням керівництва і персоналу Фонду до робочих місць. Було ізольовано, а фактично – ув'язнено охоронця, який чергував тієї доби. З кабінету голови правління УФК було вивезено невідь-куди усе цінне, включно із сейфом з документацією, нагородами та іншими цінностями.

Чинний голова правління УФК Олександр Бакуменко на прес-

конференції, скликаній 16 січня 2018 року у приміщенні НСЖУ, звернувся до засобів масової інформації із заявою, в якій, окрім фактів, викладених вище, стверджує, що протокол про його так звану відпустку і призначення тимчасово виконуючим обов'язки керівника Фонду громадянина Лосіхіна О.О. є нічим іншим, як незграбно виконаною фальшивкою. Підробка документу – це вже серйозно!

Відомий письменник і громадський діяч Володимир Біленко звернув увагу присутніх на дуже важливу і красномовну «дрібницю». Інцидент стався не в зоні АТО, не в районі добування бурштину, не на вирубках у лісах Закарпаття. Центрішого центру столиці важко уявити. Адміністрація Президента України, Верховна Рада, Кабінет Міністрів, Міністерство внутрішніх справ... Усе це тут, на Печерську! І за таких умов виклик поліції, до якого вдалися О. Бакуменко та його колеги, не дав результатів? І повторний виклик – теж? Це не вкладається у межі здорового глузду.

Чи ж можна засуджувати законних працівників УФК за те, що вони звернулися по допомогу до юридичної служби організації «Правий сектор»? Лише після цього подальші дії рейдерів було припинено. Кабінет голови правління відчинили і застали тут мало не сліди погрому. Інші кабінети на момент пресконференції залишалися неоглянутими, оскільки зловмисники поквапилися замінити замки на дверях, а зламувати їх не було бажання. Отже, суму збитків, завданих групою рейдерів, оцінити поки що непросторо.

Інцидент ще далеко не вичерпаний. Відкрито кримінальну справу за фактом фальсифікації та інших незаконних дій. Навіщо заворушилися й офіційні органи правопорядку. А «Правий сектор», за словами його юриста Віктора Захарченка, взяв УФК під свою охорону.

Підроблений протокол та деякі інші деталі наводять на думку, що захоплення приміщення УФК на Печерську – явище аж ніяк не унікальне. Бражає місце, а не характер дій

чи їхня схема. Чи не так само руйнується пам'ятка культури чи природи, яка, за подібним «протоколом», раптом перестала цінність і віддається під забудову чи персональну дачу? Чи не за таким самим сценарієм перестала бути такою – на папері! – прибережна зона, в результаті чого наші річки й озера стають «внутрішніми водоймами» олігархів та інших сильних світу сього?

І останнє. Стало відомо, що незадовго до описуваних подій паралельно з УФК тими самими персонажами було зареєстровано «Український фонд слов'янської культури імені Бориса Олійника». Його адреса – вулиця Липська, 16-а. Ну, що ж, Борис Іллєч за життя з повагою ставився до слов'ян і слов'янського братерства. Тільки-от чи ті це слов'яни? Бо, судячи з «почерку», яким відзначається початок їхньої діяльності, ні братерством, ні порядністю, ні, зрештою, законом тут не пахне.

Микола ЦИВІРКО

Я ніколи роблю те, чого ніколи не роблять мої друзі. Власне, я дивлюся місцеві новини окупованих українських територій, які тими окупантами називаються «республіками», і цей перегляд, мабуть, схожий на різновид мазохізму.

Любов ЯКИМЧУК

За правовими нормами – це не республіки, за критеріями постправди – це, мабуть, можна назвати постреспубліками, з постпарламентом і постпрезидентом. Як постправда спирається не на факти, а на емоції, так і новини, продюзовані цими утвореннями, ірраціональні. Вони подібні на свідчення людини в стані афекту, вони щохвилини змінюються і не збігаються зі сказаним раніше. І ці новини рясніють пропагандою, а мій інтерес до них не

ОКУПАЦІЯ

Зруйнований Первомайськ

лише професійний – я завжди цікавлюся, як виробляються емоції, зокрема в заборонений спосіб, бо я сама виробник емоцій, щоправда легальних, у літературній сфері. Окрім професійного, я маю й особистий інтерес, приватний сентимент, так би мовити: я маю дім і могили там, в окупації. Чи я вже не називаю це домом?

Я народилася в місті Первомайську Луганської області, яке навесні 2014 року окупували російські регулярні війська з допомогою місцевих мешканців, тобто українських колаборантів. Серед зрадників були збіднілі та опущені місцеві, колишні зеки, теперішні бандити чи бомжі, ті, хто нічого не мав, ті, кому не було чого втрачати. Я це бачила на власні очі у квітні та травні 2014 року. Усе саме так, як це буває в кожній війні: окупанти та трохи місцевих, які їм допомагають.

Через війну вся моя родина втекла з дому на підконтрольній українській території. Моя сестра ледь не покинула Луганськ «живим коридором», який гарантувала українська влада та окупанти, в автобусі, який розстріляли. Це я їй радила так їхати, вона збиралася, але передумала, та виїхала в інший день, тому вона вибралася. Мої батьки та бабуся виїздили звідти

обстрілюваною трасою на таксі за всі гроші світу, тобто окупованого їхнього світу. Через місяць у будинку бабусі влучив снаряд, і будинку вже нема, а бабуся є. Через два місяці після того в будинку моїх батьків поселився бойовик, дезертир з армії вигаданої «Луганської народної республіки», і тепер він спить, мабуть, на ліжку моїх батьків. Через два роки сусіда, якому батьки залишили нашого собаку, щоб потім забрати, запив та в неадекватному стані забив до смерті свою дружину. Собака помер трохи раніше. Тепер сумніваюся, що своєю смертю. Нікого не заарештували за вбиту дружину, хоч усе дуже очевидно, але й нема кому дорікнути за померлу собаку. Але я не про своїх родичів хотіла розповісти, і не про померлого пса рудого кольору, а про те, як гуманітарна ситуація впливає передусім так, що люди стають жорстокішими. Гадаю, що це відбувається під час будь-якої війни, принаймні мене в цьому переконує новітня історія. А саму культуру, точніше її функцію, використовують з іншою додатковою метою.

От, наприклад, Новий рік. В «ЛНР» святкування готуються дуже ретельно, щоб потім кілька днів поспіль у святкові дні на від-

критому повітрі показати «Республіканську новорічну казку». Третій рік поспіль шоу організовує мотоклуб «Нічні вовки-Донбас». Не знаю, який стосунок цей мотоклуб має до культури, але організація новорічного шоу відбувається з відома та за підтримки виконуючого обов'язки голови «ЛНР» Леоніда Пасічника.

Ця байкерська організація відома тим, що після року співробітництва з «МВС ЛНР» її учасники ввійшли до складу міліції «ЛНР» та отримали звання «добровольчої народної дружини». Рішення приймалося на рівні міністра внутрішніх справ «ЛНР» Корнета, який і сприяв поваленню попереднього режиму «ЛНР», ре-

жиму Плотницького. Сам клуб базується в Луганську, а президент клубу Віталій Прокурор (псевдонім Кишкинова) зібрав під дахом організації віджати з приватних луганських колекцій ретроавтомобілі. Власне, ця організація – напівміліцейська, напівкримінальна, яку підтримує місцева «влада», і займається луганським новорічним шоу.

Прокурор так описує шоу місцевому каналу: «В ролі чистих сил виступає наша Родина – это Россия. А все страны, и Европа, и Америка стараются нас всячески раскидать. Как говорит Хирург, президент мотоклуба «Ночные волки», «один Владимир крестил Русь, а второй собирает раскиданные русские равнины.» Очевидно, ідеться про Володимира Великого та Володимира Путіна. Оця риторика єдності земель нав'язується керівництвом «ЛНР», телеканалами угруповання і підхоплюється організаціями, на кшталт «Нічних вов-

ків-Донбас». Якщо раніше йшлося про слов'янську єдність, то тепер це означення навіть не згадується, адже йдеться, нібито, про один народ. У першому новорічному шоу «Нічних вовків-Донбас» йшлося передусім про єдність, наступні два стосуються протистояння. Символічні персонажі – представники країн, Кашей і навіть ведмідь на квадранці з прапором Російської Федерації в руках під пісню «Вперед Россия». Усе це разом – один із сучасних різновидів пропаганди, я би назвала це шоу-пропагандою.

Я дивлюся новини «ЛНР», які транслиє так звана Державна телерадіокомпанія ЛНР, та чую, що українські війська начебто обстріляли невідконтрольні українській владі міста. Про те, що внутрішні угруповання постреспублік насправді самі себе обстрілюють, уже були журналістські розслідування. І ця історія схожа. Та я чую, що вони називають серед постраждалих від аерообстрілів і мій Первомайськ.

ДМИТРО ПАВЛИЧКО ПРО ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ДЕРЖАВНОЇ

Популяризацією української мови потрібно опікуватися не впродовж одного року, а робити це систематично. Таку думку висловив Дмитро Павличко, український поет, перекладач, літературний критик, громадсько-політичний діяч, Герой України – один з підписантів листа від митців до Президента із проханням оголосити 2018 рік «Роком державної мови».

«Вважаю, що у містах – бо саме міста у нас русифіковані – обласних центрах, особливо в Києві, мають бути створені гуртки для вивчення української мови. Повинна бути проведена системна робота, за яку має відповідати не якась громадська організація, а міністерство культури. Але наш міністр Нищук цього робити не буде, бо він взагалі нікчема. У нас з його волі вже вся журналістика сьогодні російськомовна», – сказав він і додав: «От я повернувся з Запоріжжя – там же не видається жодної україномовної газети! Коли про це за-

питують міністра, він каже, що у нас, мовляв, все є в інтернеті».

Павличко також висловив думку, що частково розповсюдженням української мови має опікуватися у тому числі й міністерство оборони. «Я знаю, що в українській армії є дуже багато чудових російськомовних воїнів. Ми не силуємо їх переходити на українську, однак міністерство оборони має піклуватися про те, щоб навколо них була українська, щоб вони служили з українськомовними», – зазначив митець.

Ключовою проблемою Павличко вважає відсутність консолідованої групи інтелігентів, яка б поставила перед собою за мету українізацію міст. «Українська мова має бути повернута Києву. У Верховній Раді зареєстрований закон про функціонування української мови як державної. У відкритому листі до пана Порошенка я просив, щоб його було схвалено до кінця цього року, однак цього не відбувається. Очевидно, у Раді зупиняють ухвалення цього закону гальмують люди, які не хочуть розмовляти українською мовою», – додав він.

За матеріалами glavcom.ua

А потім називають українських військових окупантами. Раніше вони їх кликали лише «карателями», наслідуючи російські ЗМІ, які вдихнули життя в це слово попередніх воєн.

А я слухаю це в Києві та думаю: якщо я визнаю чинну українську владу, плачу податки, зокрема військовий збір, то я, мабуть, теж окупантка. І знаєте, цікаво виходить. Я сиджу в Києві та підтримую окупацію міста Первомайськ, у якому народилася. Ось це і є постправда, ось це і є світ, який викривлено віною, легкими грошима, які можна отримати за захоплення держустанов, за доноси на сусідів, а також викривлено поганим економічним станом, я би сказала, у деяких містах – гуманітарною катастрофою, на тлі якої падає загальний культурний рівень і розвивається пропаганда. Кому потрібна книжка, якщо немає їжі? Кому потрібен театр, якщо не працює водопостачання, а електрику відключають, коли заманеться? Кому потрібна культура, якщо довікола війна? Ні, потрібна не просто культура, а пропаганда, яка прикривається тим, що є культурою. І вона там є, а це означає, що всім тим людям, які не змогли покинути окуповані території, з по-тойбіччя ще довго не вирватися.

«ВІРТУОЗАМ ФОЛКУ» – ВЕЛИКОГО ПЛАВАННЯ!

Ініціаторами фестивалю, у якому взяли участь понад двісті творчих особистостей, були Олена Кулик та Любомир Матейко – керівник ансамблю «Дніпро». Ідея полягала в тому, щоб в один час, на одному фестивалі зібрати різні колективи.

Сергій ЛАЩЕНКО

Від автентики до модерну, від троїстих музик до фолк-року. Мета – піднесення традиційної народної музики і пісні на якісно новий професійний рівень. Нинішній фестиваль «вклався» в один день, але організатори хотіли б, щоб наступні тривали довше. Щоб радували киян та приїжджих шанувальників народної культури упродовж трьох-чотирьох днів. Щоб у перспективі став міжнародним, і можна було запросити колективи з інших країн. Щоб саме наш древній Київ став центром спілкування етнічних культур!

І фахівці, які знали про захід задовго до відкриття, і люди, які випадково дізналися про фестиваль напередодні, були в захваті. Атмосфера дивовижна! А в Гала-концерті взяли участь Ніна Матвієнко, проект Jazz Kolo, Іларія, Ірина Шинкарук, Кирило Стеценко, Олена Кулик та ансамбль «Дніпро», Любомир Матейко, Олесь Журавчак, Тарас Яницький, Роман Гриньків, гурти ТаRuta та The Dooh, Руслана Лоцман, Петро Сказків, Тоня Матвієнко, Георгій Матвій, Іванка Червінська, Тетяна Школьна, Володимир Польовчик, Максим Бережнюк та багато інших.

Звісно, український менталітет трохи давався взнаки: хтось уже виступав, а хтось іще тихенько продовжував свою репетицію; гості фестивалю не стояли на місці, а відразу розходилися по всіх закутках «Українського Дому». І їх можна зрозуміти: цікавого

Гурт «Дивина»

Микола Майко

було багато на кожному кроці. Мабуть, такий і був задум – пригорнути до себе всіх людей, небайдужих до народної культури і, взагалі, до українства.

Навіть Микола Майко, родом із Чернігівщини, який спочатку здався мені звичайним мешканцем сільської «глибинки», бо розмовляв знайомим з дитинства суржилом (мої діди-прадіди також із Сіверщини), насправді виявився унікальним, дивовижним майстром! Скажімо, він са-

мотужки зробив копію ткацького станка. І детально розповідав молодим киянам, як той працює. А ще копію вітряка, копії старих, зруйнованих часом, сільських хат... Це надзвичайно складна робота, яка вимагає надто багато часу. А у нього ж вийшло! Я, до речі, не чув, щоб майстри, подібні до Миколи Майка, існували і творили в Польщі, Словаччині, Німеччині, Голландії... Та навіть, якщо такі є, то що нам до них? Своїх майстрів цінувати треба! А їх у нас, ой як небагато. Бо не кожен ентузіаст знайде час і ресурси для виготовлення таких макетів. А це ж справжні витвори мистецтва! На Заході за це платили б великі гроші. А у нас? У наших умовах треба ще й на життя якось заробити. Пан Микола, очевидно, дещо назбирав під час роботи водієм-далекобійником. Побував, за його словами, в усіх країнах Європи, окрім Великобританії. Але ж душа завжди була з Україною! Вважаю, що його участь у фестивалі – це лише початок. Про нього фільм знімати треба. І, взагалі, бажано організувати фолк-фестивалі так, щоб вони об'єднували якомога більшу кількість людей, зосереджених не лише на пісенній культурі, а й на історії, політології, педагогіці, архітектурі, кіно... Бо кожен колектив (та й окремі майстри) є хранителями цінної інформації. На цьому зупинюся трішки детальніше. Скажімо, флейта, виготовлена руками білоцерківця Костянтина Мітокару (унікального майстра з виготовлення музичних інструментів) «знімалася» у фільмі «Той, що пройшов крізь вогонь»... В арсеналі Костянтина є духові інструменти індіанців Північної та Південної Америки, а також українські тилинки. Запитав Костянтина про його родову коріння. Чи не румунське, бува? Бо прізвище видає. Виявляється, вгадав – дід Костянтина був чистокровним румуном. Жив

Костянтин Мітокар

у Молдові, а після її окупації Червоною армією родинні зв'язки були повністю розірвані... Подумав про те, що людина з румунським корінням, але причетна до української культури, україномовна могла би бути непоганим «містком» для українсько-румунського порозуміння на Буковині. Бо ситуацію в регіоні тепер систематично підігрують певні пропутінські сили. А люди культури апріорі можуть зробити більше, ніж політики.

Іван Рябчук, який після смерті матусі-вишивальниці сам почав вишивати (і це у віці 60 років!) не лише продовжив добру справу неньки, але й пішов далі. Він трепетно відтворює на полотні уривки з поетичних творів Тараса Шевченка. А це вже не тільки культура, але й ідеологія. Тим паче тепер, під час війни. Тут уже людині й допомагати можна, возити виставку на Схід, зокрема і в зону АТО.

у Донецькому національному університеті ще в лютому 1998 року. В репертуарі колективу – українські народні пісні різних жанрів, більшість із яких записані в експедиціях на Сході України або в українській діаспорі на території Росії (Кубань, Західний Сибір, Алтайський край). Але після того, як «Дивина» опинилася в Києві, подвижники намагаються більше представляти пісенне багатство саме Донеччини. Там залишилося мало діючих колективів, а в Києві донецький регіон представляє поки що лише «Дивина». Звернув увагу на слова однієї з пісень:

*Од моря до моря дорожка
лежить
Не можу я, бідна, без тебе
прожити...*

Так, йдеться про кохання, але я звернув увагу саме на географічний момент. Нечасто в нашому фольклорі зустрічається слово «море». «Дунай» зустрічається значно частіше, хоча скільки там

Зустріч друзів

Для тих, хто переймається «зшиванням» країни, фестиваль також дарував можливість завести багато друзів. Багато творчих експериментів створювали для цього відповідну базу. Скажімо, гуцульські мелодії та пісні під бандуру – тріо бандуристок «Кралья». Ми звикли, що бандура це щось центрально-українське, лісостепове. Але тут уже прив'язка до музичної культури Карпат. Хіба ж не стимул молодим, творчим гуцулам навчитися грі на бандурі? Також можна згадати ансамбль «Дніпро» з Києва. Хоч і столичні мешканці, і назва колективу канонічно-українська, але ж у їхньому виконанні так гарно звучать гуцульсько-буковинські мелодії! Що дасть Україні таке культурницьке новаторство? Думаю, може дати чимало. Тільки треба, щоб етнофестивалі максимально залучали й об'єднували креативну молодь.

Зустрів там і знайомий фольклорний колектив «Дивина» з Донбасу. Він був утворений

тих українців на півдні Одещини? Але кожна така народна пісня є важливою, бо йдеться про наші витоки, про історію. А згадка про море є одним з доказів того, що українці жили не лише в Лісостепу, просякнута історією і оспіваному Шевченком, а й на берегах двох морів – Азовського і Чорного. Жодного підґрунтя для «Новоросій»! Тому й кажу, що при хорошій рекламі на фестивалі позлітаються патріоти з усіх усюд! І кожен з них візьме для себе багато. Єдине, про що я пошкодував, що на фестиваль не запросили бійців АТО. Може, такі й були, але без військової форми вони, на жаль, залишилися непомітними. А мало би бути бійців (незламних «кіборгів», «айдарівців», «азовців») не менше 20% від усієї кількості присутніх. І неодмінно у формі! І не біда, якщо будуть з глибокими шрамами та на протезах. Треба, щоб люди бачили, хто захищає цей край і цю багатющу культуру, а самі воїни відчували би вдячність народу.

ПАТРІОТИЗМ ПЛЕКАЄТЬСЯ КУЛЬТУРОЮ

Коли в Росії, в інших країнах існують десятки загальнонаціональних журналів, газет, теле- і радіоорганізацій, які висвітлюють події у різних галузях культури, розповідають про музику, образотворче мистецтво, графіку, скульптуру, театр, хореографію тощо, а в нас мало таких ЗМІ, буквально одиниці державною мовою, то велику роль відіграє живе слово, зацікавлене спілкування в суспільстві, у сфері освіти, в сім'ї, у трудовому колективі. Жоден комп'ютер не замінить розмови віч-на-віч, дискусії, теплоти дружнього подиху.

Товариство «Знання» України продовжує поширювати знання через усне слово. Йдеться про цикли лекцій, лекторії, навчальні курси, тематичні вечори, дискусії, виставки, науково-практичні конференції, кінолекторії, екскурсії, які організують наші підрозділи. Я називаю багато форм тому, що, на жаль, для їх проведення немає державної підтримки, мало суспільної і може виникнути облудна думка, що в час Інтернету такі форми відживають своє.

Товариство також активно поширює знання через свої ЗМІ. Йдеться про журнал «Наука і суспільство», до 95-річчя якого ми готуємося, журнали «Трибуна» і «Наше небо», щорічник «Наука і культура. Україна», сайти Товариства.

В умовах інформаційної агресії РФ зростає роль патріотичного виховання в українському суспільстві, що передбачено Конституцією України, Законами України, зокрема Законами про освіту, культуру, про громадські організації тощо. Адже серед головних рис патріотизму – збереження культурного надбання народу, історичним джерелом патріотизму є народні традиції та культура, рідна мова. Головна мета – виховання любові до України, готовності її захищати.

Темі національно-патріотичного виховання був присвячений пленум Товариства «Знання» України, на якому було ухвалено відповідну програму, визначено завдання науково-просвітницької діяльності Товариства.

В умовах фактичної війни національно-патріотичне виховання є головним завданням нашої просвітницької діяльності. Воно передбачає такі напрями практичної роботи:

– інформаційно-освітня діяльність (лекції, лекторії, круглі столи, конференції, видання та поширення літератури тощо), яка протистоїть міфам, брехні російської пропаганди;

Василь Кушерець

– розвиток культури мислення, навчання умінню критично та самостійно мислити, вдумливості та розсудливості;

– виховання поваги та любові до рідної мови, української історії, нації та національних меншин (толерантність до інших громадян, які мешкають в Україні, але не толерантність до агресора, який прийшов на нашу землю);

– виховання пильності, сприяння зміцненню обороноздатності й безпеки України;

– упровадження національної ідеї як ідеології і мотивації употужнення держави (роз'яснення законів, нормативно-правових актів, реформ, що впроваджуються Урядом України, сенс та переваги європейської інтеграції);

– формування соціальної антикорупційної «імунної системи»;

– надання якісних послуг українською мовою;

– сприяння залученню до управління державою широких верств населення за допомогою електронно-цифрових, інформаційних технологій та інше.

Виклики сьогодення вимагають посилити культурний аспект роз'яснювальної роботи, не просто викладаючи одне з трактувань історії, хай навіть нове, поряд зі старими, облудними, вуха яких стирчать із підручників і художніх творів. По-перше, це втиснуте в мізки поняття меншовартості, другорядності нашої культури, якого досягли винищенням провідних діячів нашої культури в кінці 20-х на початку 30-х років ХХ століття, під час Голодомору і Великого терору, змосковцям української культури, пригніченням націо-

нального духу. Як відомо, було розстріляно, заслано до ГУЛАГу, морально зломлено до 4/5 українських письменників. Учених почали винищувати із фальсифікації справи Спілки визволення України, коли нормальні патріотичні гасла і дії без клятв вірності Москві, більшовизму сприймалися каральною владою як злочин, як антидержавна змова, виклик імперії.

Важливим чинником употужнення нації держави Україна є формування національних ціннісних орієнтирів молоді і дорослих після того, як такі орієнтири винищувалися і видозмінювалися в інтересах «імперії зла», коли за рознарядкою у «вороги народу» записували навіть робітників Нікопольського марганцевого комбінату тільки на тій підставі, що вони були родом з Волині, яка тоді перебувала під Польщею, і був привід записати їх у «шпигуни» польські. Така кара була за іншу думку, за відсутність холуйської вірності Кремлю, за ймовірний спротив у час критичних ситуацій – війни чи голоду. Досі невідомі обставини розстрілу мого дідуся Василя і його рідного брата Герасима, винних у тому, що розмовляли українською мовою. Відома причина – залякати навіть робітничий клас напередодні виборів до Верховної Ради України можливим покаранням і образом вигаданого ворога, яким обзивали звичайного опонента. Як було не докласти зусиль, щоб очистити від ганьби чесні імена українців і викрити іродів ХХ століття, що я намагався зробити у книзі «Через терни – до України» (у співавторстві).

Звичайно, жертви були результатом як мінімум нелояльності до злочинної влади. Окрім того, була героїчна боротьба за утворення УНР, фактично за відновлення української державності, боротьба з Голодоморами і Великим терором, що налічувала сотні озброєних повстань, про які ми розповідаємо в наших лекторіях «Трибуна вченого», «Трибуна українознавця». У переповненому конференц-залі відбулася зустріч із Левком Лук'яненком, людиною-легендою, Героєм України, депутатом Верховної Ради України кількох скликань, а до того засудженого на страту, що була замінена 15-річним ув'язненням, лише за заклик використати конституційне право виходу України з СРСР. З дорослими уважно слухали розповідь незламного Лук'яненка і студенти Університету сучасних знань – про мужню боротьбу за незалежність України і її розбудову зусиллями Героя України В'ячеслава Чорновола за участі його сина, відомого громадсько-го діяча Тараса Чорновола.

Ми не можемо допускати, щоб незнання про боротьбу за незалежність утверджувалося у фальшивій тезі про досягнення Незалежності як дарованої долею чи за доброї волі сусідів, які самовикривально розперезалися агресією в Донбасі й окупацією Криму лише за наш рух у бік Європи, а фактично – для відновлення імперії в межах СРСР.

Коли ми вдивляємося в глибину нашої історії, обріданої московськими загарбниками, то бачимо, що прапороносцями національних ідей були саме українські письменники, насамперед Тарас Шевченко («В своїй хаті своя й правда і сила і воля»), Іван Франко («Нам пора для України жити») і Леся Українка («Не поет, хто забуває, про страшні народні рани»).

В любові до України генії виявляли суть патріотизму. А українці свій патріотизм засвідчують пошануванням геніїв. У рік 100-річчя Тараса Шевченка національній консолідації сприяли акції «Шевченко єднає Україну», «Вишиваємо рушник єдності», концертно-просвітницький тур ансамблю на чолі з народним артистом України Фемієм Мустафаєвим і за участю заслуженого діяча мистецтв України Анжели Ярмолюк. 12 днів тривали концерти «Тарас Шевченко. Солоспіви» і Слов'янська, Краматорська, Бахмуті, Старобільську, Кременіному, Часовому Яру, Покровську, Кураховому. У навчальних закладах концертний тур супроводжувався читанням лекцій «Феномен Тараса Шевченка».

Чи не найганебнішою сторінкою в антиукраїнізмі Російської імперії були сотні заборон і об-

межень української мови в книгодрукуванні, в освіті, в державному управлінні, в церкві, навіть у громадському спілкуванні, що не робила на українських землях навіть неслов'янська, неpravoslavna Австро-Угорська імперія. Тому такими важливими є лекції, семінари, науково-практичні конференції, концерти і вистави, присвячені золотим рисам однієї з найпрекрасніших мов у світі – українській мові. Подією в культурному житті стала презентація в Товаристві книги відомого мовознавця, професора Івана Ющука «Словник української мови VI століття», що є внеском у подолання наслідків вікового нищення нашої мови. Вітаємо Закон про освіту з узаконенням ґрунтовнішого викладання української мовою у школі і вишах України.

Саме відсутність належної державної турботи про розвиток викладання української мови, її повсюдне використання у пресі, на радіо і телебаченні, в державній службі сприяла змосковцям свідомості українських громадян на певних територіях, що Росія використала як привід для агресії проти України. Тому особливо заслуговують на фінансування державою курси української мови для переселенців з Донбасу і Криму, які пропонують Товариство «Знання» України і товариство «Просвіта».

Масові культурно-просвітницькі заходи Товариство проводить з участю живих класиків Дмитра Павличка, Івана Дзюби, Юрія Мушкетика, відомих діячів культури Миколи Жулинського, Павла Мовчана, Петра Перебийноса, Михайла Сидоржевського, Любові Голоти, Василя Куйбіди, народних артистів України Галини Яблонської і Анатолія Паламаренка, відомого гумориста Євгена Дударя, відомих видавців Миколи Славинського, Василя Клічака, Анатолія Харлана та інших.

Цього року президія правління Товариства «Знання» України на чолі з президентом Товариства, академіком НАН України і НАПН України Василем Кременем проводитиме велику науково-просвітницьку, інформаційно-освітню і культурно-просвітницьку роботу з нагоди свого прийдешнього 70-річчя і проведення чергового VII з'їзду Товариства. Сподіваємося, що газета «Культура і життя» долучиться до висвітлення науково-просвітницької діяльності Товариства.

Василь КУШЕРЕЦЬ,
голова правління Товариства «Знання»
України, президент Університету
сучасних знань,
член-кореспондент НАПН
України

ВІНШУВАННЯ ЮВІЛЯРКИ У КИЇВСЬКІЙ «ПРОСВІТІ»

Бурхливими оплесками зустрічали київські просвітяни, що зібрались на розширене засідання Правління, члена Ради «Просвіти» Галину Яблонську, народну артистку України, Посла Миру, повного кавалера ордена княгині Ольги, актрису Київського академічного драматичного театру ім. І. Франка, голову Правління ГО «Міжнародна Ліга «Матері й сестри – молоді України», яка 2 січня 2018 року відсвяткувала свій 90-річний ювілей.

Голова ГО «Всеукраїнське товариство «Просвіта» ім. Т. Шевченка» Павло Мовчан виголосив промову на честь ювілярки, підкресливши велич її таланту як актриси, високу моральні якості ЛЮДИНИ, УКРАЇНКИ, громадського діяча, друга і поради, відзначивши багаторічну подвижницьку роботу в «Просвіті». Міжнародний проект «Тарас Шевченко єднає народи», автором якого є Галина Гілярівна, набирає неабияких обертів, адже минулого року в ньому взяли участь представники 47 держав. Павло Михайлович подарував пані Галині книги та цінний подарунок.

З вітальними словами виступили: голова Київської «Просвіти» Кирило Стеценко, його заступник Ольга Ходацька, один з перших очільників Київської «Просвіти», письменник, дослідник прадавньої історії України Василь Хитрук, просвітяни та гості: Зоя Голота, Надія Якименко, Антонія Цвід, Орест Данилевич, Богдан Субуцький, Володимир Наконечний, Микола Нестерчук, Олексій Кляшторний, Юлія Пасак, Зоя Федорук, Анатолій Гайдамака та інші.

Галина Яблонська

Талант Яблонської такий багатогранний, що важко сказати, в яких сферах творчості він не проявився. Напевно, «недорезаність» Галини Гілярівни безпосередньо на сцені (на жаль, було таке) вилася у її невтомній громадській діяльності. Воістину Всевишній дав цій Жінці сповна таланту, краси, мудрості, великодушності й небайдужості до життя на стільки літ! Вона енергійна, пристрасна й досі запалює серця. Уже двадцять років очолює громадську організацію «Міжнародна Ліга «Матері й сестри – молоді України». Її диспути, конференції, семінари, громадські слухання на тему ролі та впливу формування духовного потенціалу молоді теж ляжуть до олтаря українського державотворення. Бо саме мистецтво (справжнє, не фальшиво-спосоване) здатне якнайкраще формувати справжню людину, громадянина, патріота, розвивати естетику й тяжіння до прекрасного, вихову-

вати найвищі й найкращі людські почуття. Мистецтво вдосконалює людину, пробуджує найсокровенніші емоції та прагнення. Мистецтво – зброя в руках генія.

Саме тому ця літня жінка стільки зусиль, часу й таланту віддає громадській роботі. Жоден (!) із теперішніх митців не віддав стільки себе поза роботою, сценою. Її душа болить за Україну. Скільки часу вона віддає розсіванню Добра! Саме Добра, бо вся її філософія – Добро врятує світ, Добром відродиться Україна. «Думка матеріалізується, – постійно твердить Гілярівна. – Тож це Добро має проростати з наших добрих намірів і вчинків».

Галина Гілярівна Яблонська – взірць безкорисливої і титанічної відданості Україні.

Головні ролі пані Галини: Софія («Безталанна» Івана Карпенка-Карого), Маруся, Катря («Маруся Богуславка», «Не судилось» Михайла Старицького), Галя («Назар Стодоля» Тараса Шевченка), Ліда («Платон Кречет» Олександра Корнійчука), Катерина («Фараони» Олексія Колосійця), Леді Макдуф («Макбет» Вільяма Шекспіра), Олеся Богданівна («Самотня леді» Ігоря Афанасьєва).

Г. Яблонська знялась у фільмах: «Веселка» (1960, Ольга), «Безталанна» (1966), «Не судилось», (1967), «Поступися місцем» (1970), «Рим, 17...» (1972), «Геть сором!» (1994) та ін.

Нагороди, титули, виступи, конференції, блага – не для неї. Вона поза ними (чи без них!), бо «найнародніша артистка»! Її особисті проблеми – тільки її...

Для неї понад усе – Україна. Яскравою окрасою святкового вечора був виступ дитячого фольклорного колективу «Дай Боже» (керівник Ольга Мельник), який подарував ювіляриці не тільки запашний коровай, а й неймовірну енергетику «Різдвяних колядок».

Співала для Галини Яблонської скрипка в руках маестро Кирила Стеценка – голови Правління Київської «Просвіти», Ольга Ходацька прочитала авторське оповідання «Цікава Чомучка і велика Актриса», присвячене Галині Гілярівні.

Галина Яблонська читала свої вірші, розповідала цікаві моменти свого життя, ділилася планами на майбутнє, а головне – бажала перемоги Україні у цій безглуздій війні, що нищить молодь на Сході держави, миру та злагоди кожній родині, великої любові до неї України.

У гурті просвітян

Найвідоміші музиканти з різних країн світу зібрались разом для того, щоб взяти участь у благодійному концерті «Класична Феєрія».

Ця подія не могла залишити осторонь ані харків'ян, ані мешканців області. Адже цей концерт організований заради допомоги хворим дітям. Значна частина місць у Великій залі ХНАТОБу була безкоштовно надана дітям-сиротам, дітям з інвалідністю та дітям з багатодітних і малозабезпечених сімей. І лише частина квитків продавалися.

Ще задовго до початку концерту фойє оперного театру було переповнене. Люди віталися, спілкувалися, вирази облич були задоволені не тільки від передчуття насолоди класичною музикою, а, певно, і від того, що кожен у ці хвилини почував себе теж хоч трішечки меценатом. Адже кошти, зібрані від концерту, будуть спрямовані на реалізацію проекту «Музика Серця» фонду «Турбота», і на них планується закупити витратні матеріали для проведення операцій дітям з вродженими вадами серця у відділеннях кар-

в Україні і допомогу дітям соціально незахищених категорій населення.

Отже, настав час повідомити читачам нашої газети про майстрів, які дарували харків'янам свій неперевершений талант! Це László Fenyo (Німеччина) – один з найкращих віолончелістів сучасності, який грає на віолончелі 1695 року відомого італійського майстра Matteo Goffriller; Daniel Austrich, (Німеччина) – скрипаль, учень легендарного Віктора Третякова, артист усього світу відомого квартету «Мікеланджело»; сімейна династія видатних музикантів Дворніченків: Сергій, (США) – кларнет, Олександр, (Україна) – альт; Євген Музикант, (Україна) – скрипка, Аркадій Шилклопер (Німеччина) – один з найкращих валторністів світу, також гості концерту слухали його неперевершену гру на дивовижному інструменті – альпійському розі.

Диригував цього вечора всесвітньо відомий диригент Theodore Kuchar (США). Кожен його вихід на сцену, як і виходи всіх музикантів, супроводжувався бурхливими оплесками вдячних слухачів.

«КЛАСИЧНА ФЕЄРІЯ». МУЗИЧНИЙ СВІТ – ДІТЯМ

діохірургії Харкова. Маючи в серці високі цілі, люди відчувають, що можуть врятувати найбезцінніше на землі – дитячі життя.

Кошти, зібрані з продажу квитків на концерті буде спрямовано на закупівлю обладнання в дитячу операційну Харківського обласного клінічного центру урології і нефрології ім. В. І. Шаповала. Організатори проекту – музиканти Сергій та Олександр Дворніченки й Олена Єрьоміна, голова правління Благодійний фонд «Турбота» говорять: «Купивши квитки на цей концерт, ви надали шанс малюкам на здорове дитинство».

Проект стартував 2012 року. Молодіжний академічний симфонічний оркестр «Слобожанський» та відомі музиканти з усього світу подарували слухачам неймовірну радість від спілкування з класичною музикою! «Класична феєрія» – це міжнародний благодійний проект, спрямований на підвищення рівня культури

Дуже органічно влилися в концерт і ведучі Віта Дубовик і Володимир Носков, які супроводжували програму цікавими розповідями з життя відомих композиторів і самих виконавців. «Класична феєрія», спрямована на підвищення рівня культури в Україні і допомогу дітям із соціально незахищених категорій населення, досягла своєї мети! Варто було бачити вирази облич людей після закінчення концерту, букети квітів музикантам та чути тривалі бурхливі оплески!

Ніхто не поспішав їхати додому, бо ХНАТОБ ще був наповнений вічною класичною музикою у виконанні Молодіжного академічного симфонічного оркестру «Слобожанський» та відомих музикантів зі світовими іменами! Це свято музики сонячними променями проникло в душі людей і не хотіло відпускати нікого...

Ольга ХОДАЦЬКА,
член НСЖУ

Максим КРУГЛИК

Бувають такі рідкісні випадки в історії міст, коли зникають цілі вулиці, а з часом відроджуються з тією ж назвою. Саме це сталося з київською вулицею Саперно-Слобідською. З патріархальної старобудови XIX століття вона перетворилася на сучасний проспект із численними новобудовами.

Історія головної вулиці Саперної Слобідки почалася у другій половині XIX століття. Тоді там почали оселятися в основному відставні сапери і військові, які проходили службу на Саперному полі (полігоні), який розташовувався на той час у нижній частині сучасної вулиці М. Бойчука (Кіквідзе). Забудова відбувалась переважно одноповерховими дерев'яними будинками, але з часом з'явилися подекуди і муровані двоповерхові будівлі. Дерев'яні будинки виглядали здебільшого як довгі споруди на декілька окремих входів. У кожній з цих квартир жили іноді навіть близькі родичі. Сама вулиця була вимощена бруківкою так, щоб між тротуаром і дорогою утворювався своєрідний жолоб для водовідведення

ВУЛИЦЯ ДИТИНСТВА І СУЧАСНОСТІ

дошових вод. Тротуари були викладені цеглою, але згодом були покриті асфальтом.

Незважаючи на невелику кількість мешканців, на вулиці розміщувалося декілька торгових закладів: магазини продуктів, молочний, галантерейний і, на радість місцевих, доволі популярний у повоєнному Києві кіоск, який нагадував більше будку, під назвою «Пиво-води». У підвалі одного з житлових будинків на парному боці вулиці розміщувалась майстерня з виготовлення гумових корок – за певними ознаками, підрозділ заводу «Червоний гумовик», що розташовувався на сучасній Деміївській площі.

Приблизно посередині Саперно-Слобідську і Феодосіївську вулиці з'єднувала невеличка вуличка під назвою Карівська, яка в подальшому взагалі зникла з мапи Києва.

Саперно-Слобідська брала свій початок від вул. Великої Китаєвської і закінчувалась в ниж-

Типова забудова початку XX століття

ній частині Стратегічного шосе. Тут, в кінці вулиці на непарному боці розміщувались військова частина залізничників і паливний склад, де мешканці Слобідки купували дрова та вугілля для побутових потреб. Довжина

Нова історія вулиці почалася не так давно – наприкінці 80-х років минулого століття. Задля побудови під'їзних шляхів для щойно побудованого Південного мосту старі будівлі були знесені, а мешканці отримали

безкоштовні квартири в різних районах Києва. Річку Либідь, яка до цього текла відкритим руслом, взяли в бетонний колектор доволі значних розмірів. Вихід тунелю можна побачити зараз у підніжжя Лисої гори.

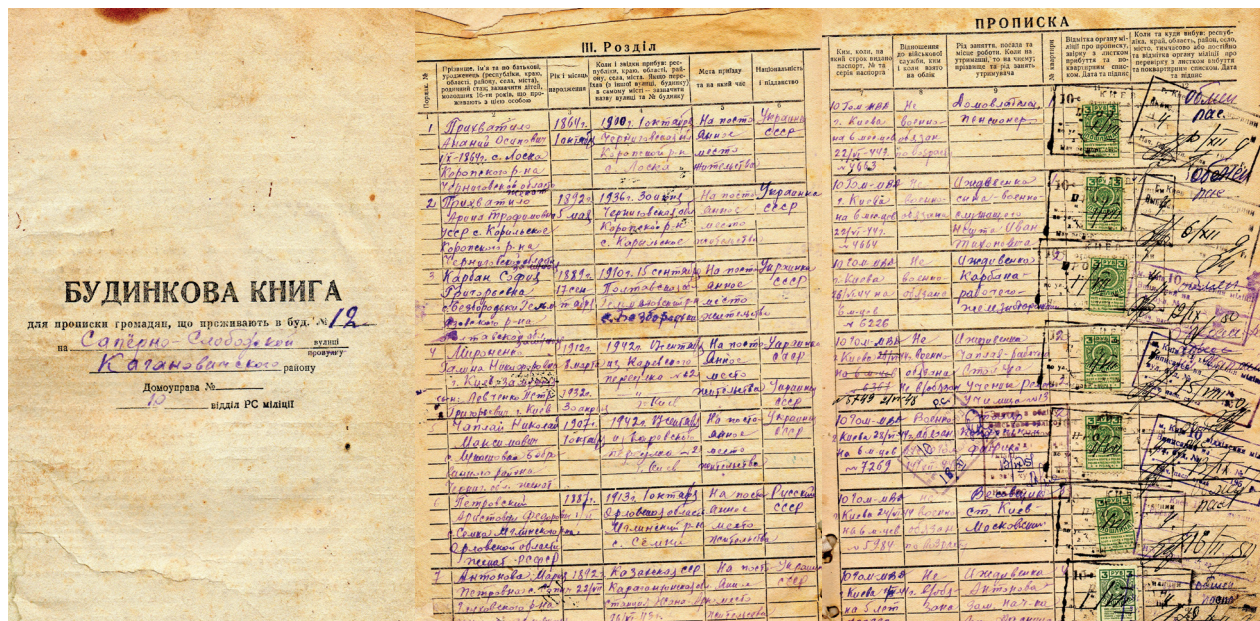
Наприкінці 1980-х років вулицю повністю переплановано. До того нешироку, її перетворено на швидкісну 6-ти смугову магістраль. Якщо рухатись у напрямку до лівого берега, ліворуч, уздовж залізниці розташована промислова зона, а з іншого боку – численні новобудови, які витісняють решту старих будиночків, розташованих між Стратегічним шосе і Саперно-Слобідською.

Показовою є домова книга будинку № 12, яка збереглася до нашого часу. Навіть у радянські часи помешкання здавалися в оренду. Кожна людина реєструвалася (прописувалася), про що робився відповідний запис у будинковій книзі, правильність заповнення якої регулярно контролювалася «компетентними органами». Гортаючи пожевклі сторінки, наче проживаєш ті часи, стаєш свідком долі відомих і невідомих тобі людей. Окрім анкетних і паспортних даних там зазначалося звідки і з якою метою прибув новий мешканець, місце роботи, тощо.

Згадуються і кумедні події. На початку вулиці з правого боку, якщо рухатися в бік Деміївки, розташовувався Київський маргариновий завод – «маргаринка», як лагідно називали його місцеві мешканці. Траплялися випадки, коли через високий паркан «маргаринки» перелітали несподівані «подарунки» у вигляді виробів заводу. Якщо ти опинявся першим біля тих «несподіванок», то міг покласти їх собі до торбини й піти далі. До речі, кондитерську фабрику ім. К. Маркса (Рошен) місцеві мешканці тоді і зараз називають не інакше, як «конфетка».

Звичайно, ті, хто мешкав у старих будиночках Саперно-Слобідської, були далекі у своїх професійних уподобаннях від своїх предків – саперів. Тим паче ті, котрі проживають у новобудовах зараз. Але і тоді, і нині створюються сім'ї, народжуються діти, і в кожного залишається свої спогади, власні відчуття своєї епохи. Саме так, але назва лишиться та сама – Саперно-Слобідська...

Тарас МІТУЛІНСЬКИЙ,
член НСЖУ і НСКУ
В'ячеслав ШЕГЕРА,
лікар

Будинкова книга, Саперно-Слобідська № 12

Залишки минулого

Саперно-Слобідської становила приблизно кілометр.

Незмінним сусідом жителів вулиці була легендарна річка Либідь, русло якої пролягло між залізничним полотном і самою Саперною Слобідкою. Врешті і сама вулиця розташована в поймі річки, яка обмежена двома пагорбами. Враховуючи, що перепад Либіді від середмістя до гирла доволі значний, течія в річці завжди була доволі помітною і значно посилювалась під час злив. На жаль, сама річка з часом перетворилася на стічну каналу для всякого непотребу, створюючи при цьому не дуже приємний аромат. За річкою і залізницею на Залізничному шосе жили сім'ї залізничників. Їхні цегляні будинки дещо дисонували з бідною забудовою Саперної Слобідки – давалися взнаки різні рівні доходів саперів та працівників залізниці.

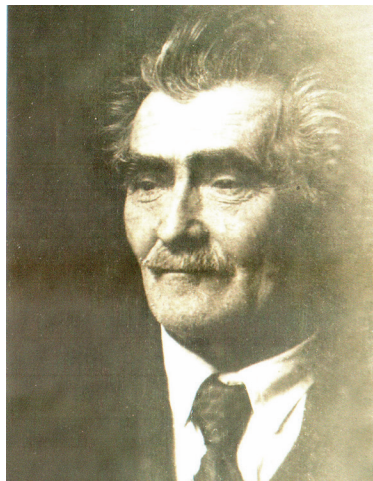
Минуле і сучасне поруч

12 січня 2018 року виповнилося 145 років від дня народження славетного Василя Григоровича Кричевського (1873–1952). Його внесок у розвиток національної культури виходить далеко за межі особистої творчої діяльності.

Засновник архітектурного стилю українського модерну, художник театру та вітчизняного кіно, самобутній живописець, графік-новатор, майстер декоративно-вжиткового мистецтва, автор національного герба України «Триzub», мистецтвознавець, колекціонер і педагог, старійшина могутньої мистецької родини, Василь Кричевський став найхаризматичнішою постаттю українського мистецтва першої половини ХХ століття.

Багатогранний талант непересячної особистості мистця подарував багатьом куточкам України справжні перлини національної культури. Його вплив на розвиток гончарного промислу в Опішному дослідники вважають визначальним, адже мистець

ВАСИЛЬ КРИЧЕВСЬКИЙ В ОПІШНОМУ: ДО 145-ЛІТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ГЕНІЯ

Василь Кричевський. Київ. 1935. Автор фото невідомий. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства

підтримував, популяризував і колекціонував творчість місцевих гончарів, утверджував містечко як один із найвидатніших центрів народної художньої культури українців.

Упродовж 1902–1919 років він неодноразово бував і жив у Опішному, залучав майстрів до оздоблення проєктованих ним будинків. 1914 року, мешкаючи тривалий час у Гончарній столиці, вчився гончарювати. Востаннє був у Опішному 1938 року.

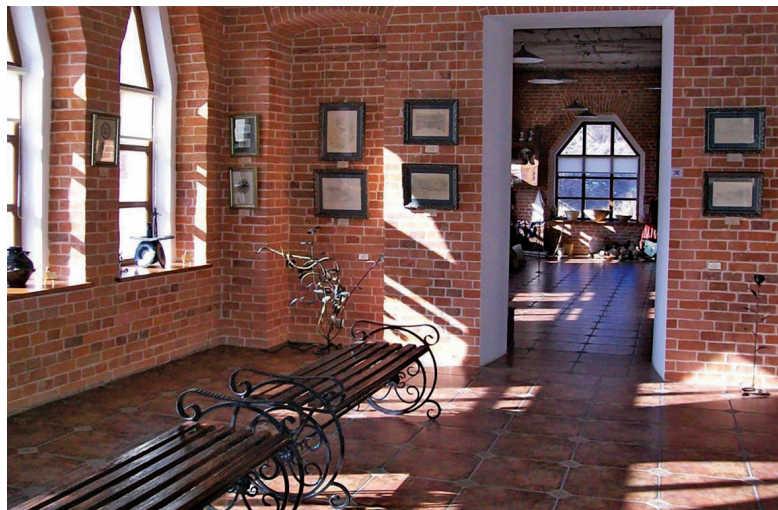
У містечку збережена найвидатніша гончарська споруда України – «Будинок Кричевського-Лебідка». Він споруджений за проєктом Василя Кричевського під керівництвом будівничого Юрія Лебідка впродовж 1914–1916 років. Діяльність у будівлі гончарних шкіл, а згодом – ар-

Стіна Гончарної Слави на фасаді Музею мистецької родини Кричевських. Опішне, Полтавщина. 2015. Фото Тараса Пошивайла

Фрагмент експозиції Музею мистецької родини Кричевських. Опішне, Полтавщина. 2017. Фото Тараса Пошивайла

хитектура Національного музей-заповідника українського гончарства. 2012 року в будівлі Кричевського, занедбаній з кінця 1990-х років і відреставрованої зусиллями музейного колективу, було відкрито Музей мистецької родини Кричевських. Нині це єдиний в Україні музей, присвячений творчому доробку видатної мистецької династії. Він володіє унікальною колекцією графічних і живописних робіт Василя Кричевського, презентує твори та архівні документи, рукописи, фотографії членів родини, які передали до фонду нащадки Василя Кричевського – онуки та правнуки. Окрему залу присвячено головному захопленню мистця – народному мистецтву.

Музей мистецької родини Кричевських. Опішне, Полтавщина. 2016. Фото Юрка Пошивайла

Фрагмент експозиції Музею мистецької родини Кричевських. Опішне, Полтавщина. 2017. Фото Тараса Пошивайла

тілі, заводу «Художній керамік» означила її як осердя понад столітнього розвитку вітчизняного гончарства.

Ім'я вимушеного емігранта Кричевського, примусово викреслене з історії українського мистецтва ХХ століття, тривалий час залишало будівлю поза увагою дослідників та поціновувачів. Відновлювати й утверджувати вагомість спадщини геніального мистця зважив-

Пам'ятка Кричевського-архітектора й нині виконує важливу місію – возвеличує видатні постаті української культури, долі яких так чи інакше перетиналися з Опішним. Присвячені їм пам'ятні дошки бронзовіють на Стіні Гончарської Слави України.

Жанна НЕВКРИТА,
інформаційна служба Національного
музею-заповідника українського
гончарства в Опішному

Кожна талановита людина має потужне силове поле духовності та краси, що формується творчістю майстра та самою його особистістю. Саме таким є народний артист України, голова Івано-Франківського обласного осередку Національної хореографічної спілки України, головний балетмейстер Національного академічного гуцульського ансамблю пісні і танцю «Гуцулія» Іван Курилюк, який цими січневими днями святкує своє 70-ліття.

Івана Курилюка чимало нагород і титулів. Але це для нього не головне. Серцем залюблений у танець, він живе, творить не задля регалій, а щоб устигнути за допомогою танцю зберегти та передати наш час, піднести на високий рівень карпатський фольклор, залишити чималий мистецький набуток, щоб його побачили і полюбили люди.

Маestro є членом режисерської групи у постановках урочистих концертів та великих свят, які відбуваються в Івано-Франківській області, у столиці нашої держави та областях України, а також всеукраїнських та міжнародних фестивалів «Родослав», «Свята Родина», «Гуцулія XXI ст.», «Великдень у Космачі», «Дзвони Лемківщини» та ін., одним із засновників фестивалю «Арканове коло». Іван Курилюк – керівник творчої лабораторії хореографічних колективів області, яким надає консультативно-методичну і практичну допомогу (понад 100 постановок), на запрошення проводить майстер-класи з хореографічного мистецтва для колективів України та зарубіжжя. Співпрацює з провідними артистами ансамблю ім. П. Вірського та хору ім. Г. Верьовки.

Іван Васильович Курилюк – неординарна особистість, професіонал, фанат своєї справи, завжди спраглий до творчих новинок, вимогливий, справедливий та людяний керівник, якого шанують і поважають. Він зачаровує. Скільки запалу, ентузіазму, працездатності, бажання активно жити! Його мистецтво танцю – то невичерпна таїна емоцій і переживань.

З нагоди ювілею майстра танцю фахівці відділу літератури і мистецтва Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка сформували художньо-публіцистичне видання «Танець, як сонячна сповідь моя», яке вміщує повний зміст матеріалів із книг, газет, журналів, електронних ресурсів та сканкопії оригіналів документів про діяльність Івана Курилюка. Тут є думки друзів, колег, земляків, шанувальників його творчості, використано документи і світлини з мистецьких тек бібліотеки та домашнього архіву митця.

Під час роботи над книгою працівники бібліотеки поспілкувалися з маестро.

ВІДГОМІН ДУШІ МАЕСТРО ТАНЦЮ

– Іване Васильовичу, кожен талант передається генетично та формується з дитинства під впливом сім'ї та близьких. Розкажіть, будь ласка, звідки Ви родом, у якій сім'ї зростали?

– Народився я на Городенківщині Івано-Франківської області у мальовничому селищі Чернелиця. Любов до людей, до мистецтва рідного краю передалась мені у спадок від матері Марії Антонівни. Вона понад усе любила церковні піснеспіви, українську пісню, запальний народний танець. Отак і душею, і зовні я подібний на маму. А ще вплинуло те, що в моїй рідній школі були дуже розвинені художня самодіяльність і спорт. Танці викладали Ніна Федорівна Березовська та Марія Василівна Випасняк. Вони прищепили мені любов до танцю, яка не проминула в часі.

– Розкажіть про Ваш танцювальний шлях.

– На професійній творчій роботі я вже 46 років. У дитинстві дуже любив спорт, гімнастику, плавання, футбол, стрибки у висоту, біг, я любив усе. А ще грав у духовому оркестрі і танцював. Одного разу виступав на змаганнях з акробатики та гімнастики від школи і виборів 7 місце в області. Так склалося життя, що я завжди був у спорті.

Коли навчався у 9 класі до нас у село приїхав з виступом Гуцульський ансамбль, і у мене майнула думка, що я хотів би там бути. У 1966 році у Снятинському культосвітньому училищі відкрили хореографічне відділення, і я спробував вступити на навчання. Оскільки займався гімнастикою, знав багато елементів та трюків, вступний іспит склав на «4», і мене прийняли. У нас був дуже сильний викладач, колишній танцюрист Воронезького хору. Від нього я багато чого почерпнув. Не закінчивши навчання, у 1967 році пішов слу-

жити в армію. Там потрапив у духовий оркестр і одночасно танцював. Свої перші хореографічні постановки я зробив саме на армійській сцені. Повернувшись, завершив навчання в училищі. Із захопленням прийняв запрошення працювати у Гуцульському ансамблі пісні і танцю. Корифей гуцульського танцю Володимир Петрик і тодішній художній керівник ансамблю Михайло Гринчишин мали особливий вплив на розвиток моєї творчості.

З артиста танцювальної групи Гуцульського ансамблю, помічника балетмейстера та соліста (1974–1984) Іван Васильович виріс до головного балетмейстера ансамблю. Як соліст виконував складні хореографічні трюки. Уже на посаді балетмейстера поновив і вдосконалив вокально-хореографічні композиції «Ой піду я межі гори, там, де живуть бойки», «Проводи на полонину», танець «Тропачок». Здійснив постановку танцю «Веселкова бартка», жартівливих гуцульських танців «Старий гуцул», «Покутська полька»; вокально-хореографічних композицій «Гуцульський розмай», «Вже встають козаки», «Гуцульська вітальна», «Зорепад», «Святковий великодній», хоровод «Вербиченька». Здійснив хореографічне оформлення естрадних пісень «Коломийки», «Гей там за селом», «Пісня про Івано-Франківськ», «Чугайстер», «Родина» та ін.

– Ми, глядачі, бачимо лише парадну «картинку». Яку роль під час концерту відіграють залаштункові справи?

– За будь-яким виступом стоїть велика робота всієї команди. Адже підготовка до концерту – це тяжка праця: визначення номерів програми, виснажливі репетиції, підбір і виготовлення реквізиту й костюмів, підготовка та оформлення сцени. Успіх концерту залежить від умінь організаторів створити святковий настрій, від

чіткої роботи режисерів, освітлювачів, робітників сцени, злагодженості роботи технічних служб.

– Чи хвилює Вас те, як публіка сприймає Ваш концерт?

– Перед кожним виступом хвилююсь, як уперше. Звичайно, приємно, коли зали переповнені, люди цікавляться танцями, позитивно сприймають концертну програму, зал вибухає оплесками. Найвища радість – бачити зі сцени, як світлішають, добрішають, загоряються очі вдячних глядачів. Радію, якщо ми зуміли донести, розкрити людям величній світ краси. І тоді знову живеш із насолодою, коли кожною клітинкою відчуваєш, що потрібен, і це додає сил, енергії, завзяття, натхнення.

– Розкажіть, будь ласка, про таїну народження танцю.

– Я завжди ходжу із зошитом та ручкою і намагаюся фіксувати танці в малюнках. Вони відкладаються у пам'яті свідомо й підсвідомо, а з часом я відтворюю їх на сцені. Особливе натхнення приходить, коли приїжджаю до батьківської хати.

– Чим є для Вас Ваша професія?

– Танець – це мій пульс, биття мого серця, моє дихання. Це ритм мого життя. Ним я живу. Мистецтво вимагає жертв, десь страждає і сім'я. Моя дружина, яка відійшла у вічність, говорила: «Ти живеш тільки роботою». Але, не зважаючи ні на що, моя сім'я розуміє мене і підтримує, бо знає, що люблю свою роботу. За що я їм дуже вдячний.

До роботи я ставлюся з великою відповідальністю. Допмагаю танцювальним колективам, роблю постановки. Упродовж років ділюся досвідом, даючи майстер-класи для танцювальних колективів області, України, світу. Хочу, щоб наш гуцульський танець жив скрізь. І знаєте, люди, які танцюють, співають і грають, – це щирі люди. У таких людей є душа.

– Герой України Мирослав Вантух – окрема мистецька сторінка в історії України. Що він для Вас значить?

– Справді, це окрема сторінка. Я дякую Богові, що з ним познайомився. Він для мене як батько, мій учитель. Коли зустрічаюся з Мирославом Михайловичем на фестивалях у складі журі, надихаюся на майбутню роботу. Це професіонал, патріот нашої держави.

– Яку роль у культурному житті України відіграють фестивалі?

– Фестивалі сприяють популяризації українського національного та світового музичного мистецтва, налагодженню і подальшому поглибленню творчих зв'язків між колективами. Саме

вони народжують ідеї для розвитку та вдосконалення творчості.

– За якими параметрами можна судити про реалізованість ансамблю: позитивними відгуками, частотою концертів чи слухацькою реакцією?

– Я вважаю, що ансамбль ефективно працює тоді, коли глядачі дарують позитивні відгуки та його запрошують для участі в різноманітних проєктах, фестивалях, конкурсах. Радію, що ансамбль успішно презентував мистецтво рідного краю в Канаді, Великобританії, Німеччині, Італії, Польщі, Угорщині, Грузії, Азербайджані та інших країнах. Великим досягненням колективу є отримання статусу національного.

– Є так званий «ефект коректора», коли професійний коректор не може читати книжки як читач – весь час збивається на пошук помилок. Чи є подібний «ефект балетмейстера»? Як Ви дивитесь на концерти інших колективів, інших артистів – як глядач чи як професійний танцюрист?

– Справді, є таке явище. Коли дивлюсь виступ чи то свого колективу, чи іншого, оцінюю роботу артистів і керівника завжди професійно, не як звичайний глядач, мимоволі порівнюю, звіряю. Кожний номер треба відпрацювати, виносити в собі, нашвидкоруч нічого якісного, навіть у гарного балетмейстера, не вийде.

– Чим відрізняються танці Західної України від українських танців загалом?

– Відрізняються тим, що на заході України, зокрема на Прикарпатті, збереглося більше автентики, більше традицій. У нас на Городенківщині, Верховинщині, Надвірнянщині, Коломийщині ці традиції продовжують жити. Коли, наприклад, я давав майстер-клас у Харківській державній академії культури, викладачів і студентів захопило наше гуцульське мистецтво. У Донецьку показували танці різних регіонів: Покуття, Опілля, Бойківщини, навіть Лемківщини. Донеччани переймали все це із задоволенням. На фестивалі у Львові танець опришків затанцювали одесити. Приємно, що гуцульський танець охоче виконує вся Україна.

– У кожній людини є певна стихія, у якій вона почувається найкомфортніше. Чи можна сказати, що для Вас ця стихія – танець?

– Я вважаю, що кожній людині від Бога через посередництво батьків дано талант. Кожному, без винятку. І власне танець становить чин мого стану, мого мислення, моєї певної життєвої філософії, зацікавлення цим світом. Танець – це стан моєї свободи, моєї залежності. ►

СОНЕТИ ШЕКСПІРА. УКРАЇНСЬКА ВЕРСІЯ

Напередодні Різдва Христового відбулася презентація унікального музичного проекту «Сонети Шекспіра у музиці Юрія Бліннікова».

Алла БАГІРОВА

Юрій Блінніков – композитор, піаніст, лауреат Міжнародного конкурсу артистів естради, член журі Міжнародного конкурсу «Слов'янський базар». Почав писати пісні з 10-річного віку. Навчався у відомих музикантів Миколи Сильванського, професора Віталія Сечкіна, переможця Міжнародного конкурсу піаністів у Берліні 1951 року.

Закінчив аспірантуру при Інституті імені Гнесіних (Москва) під керівництвом Ігоря Бриля, народного артиста Росії, джазового піаніста та композитора.

Автор понад 300 пісень. Працює з відомими поетами і виконавцями.

«Ідея створити співаний цикл сонетів Шекспіра виникла не випадково, – пояснює автор та ідейний натхненник проекту Олена Пласкіна. – Так розпорядилося життя, що всі ми пов'язані з Ірпелем. Як відомо, це місто вже понад століття вважається колискою української літератури. В Ірпені жив та творив і Дмитро Паламарчук, лауреат премії імені Максима Рильського, якого визнано одним з найкращих перекладачів творів Вільяма Шекспіра і за подвижницьку працю відзначено дипломом Королеви Великобританії. Разом з Юрієм Блінніковим ми і замислили поєднати в музиці твори видатного

англійця у перекладах видатного ірпінця».

Якщо ж більш детально зануритися в історію виникнення проекту «Сонети Шекспіра у музиці», то знайдуться і хронологічні збіги. 2016 рік у світі було визнано шекспірівським на знак ушанування поета і з нагоди 400-ліття від завершення життєвого шляху. Щодо творчості Дмитра Паламарчука, то у 2018 році мистецька спільнота України згадуватиме майстра поетичного слова з нагоди 60-річчя від початку перекладацької діяльності і 20-річчя від дати смерті майстра. Тож на перетині цих знаменних дат у переддень Різдва Христового автори проекту вирішили презентувати його у мальовничому і колоритному місці – музеї домашньої ікони «Радомисль» – за сприяння Ольги Богомолець, мецената і народного депутата України.

Аналогів україномовному музичному циклу на поезію Шекспіра у світі не існує. Переду-

сім тому, що здійснений він не на замовлення або за фінансової підтримки якоїсь структури, а завдяки великим духовним пориванням творчих людей, які прагнуть наповнити сучасний музичний простір України якісним продуктом. Автор циклу Юрій Блінніков зауважує:

«Культуру формує інтелект суспільства. У такому разі проект співаних сонетів Шекспіра у перекладі нашого співвітчизника має поповнити джерело духовності, з якого молодь буде черпати свої уявлення про справжнє мистецтво».

На презентацію проекту зібралося звідусіль багато поціновувачів і музики, і поезії. А виконавці творів Ольга Чуба, Камілла Костенко, Вікторія Кашинська та Олександра Вознесенська із сином Артемом, відчувачи святкову атмосферу, доповнили її разом з акомпаніатором Юрієм Блінніковим дивами імпрізацій і голосовим різнобарв'ям. «Сонети Шекспіра ніби створені для такого камерного виконання. Саме у старовинній атмосфері розкривається їхня прихована таїна. Таїна кохання, розлуки, вічних страждань і перемоги», – говорить Камілла Костенко, одна із солісток. До речі, і самі організатори проекту, і виконавці пісень долучи-

лися до нього, скеровані благородною метою сподвижництва.

Значення циклу співаних сонетів Шекспіра високо оцінила представник Всеукраїнського Шекспірівського центру Світлана Ніколаєнко: «Той внесок, який зробили автори й учасники проекту у світову шекспіраду, є безцінним, особливо з огляду на творче поєднання авторського слова, перекладу і музики. Музичний цикл сонетів Шекспіра має право на подальше життя і розвиток».

А директор Київського літературно-меморіального музею Максима Рильського Вікторія Колесник, згадуючи, як тісно переплелися долі Максима Рильського і Дмитра Паламарчука, зазначила, що ідея співаної поезії Шекспіра має не лише велике культурне значення, а й важлива як освітній проект, що допоможе молоді через музику досягнути велич поезії, зокрема Шекспіра, а також усю значущість перекладацької діяльності, зокрема Дмитра Паламарчука.

Міністерство культури України відповідно до Закону України «Про культуру» оголошує конкурс на посаду генерального директора-художнього керівника державного підприємства «Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка» (далі – Театр) (пл. Івана Франка, 3, м. Київ, 01001)

1. Строк приймання документів на участь у конкурсі

Документи на участь у конкурсі приймаються з 16.01.2018 року по 14.02.2018 року включно.

2. Початок формування конкурсної комісії

Міністерство культури України (далі – орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з 16.01.2018 року.

3. Умови проведення конкурсу
Обов'язковою умовою проведення конкурсного добору є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час проведення співбесіди з кандидатами, під час якої публічно презентуються запропоновані проекти програм розвитку Театру на один і п'ять років.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

- визнані в установленому порядку недієздатними або їх дієздатність обмежена;
- мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;
- є близькими особами або членами сім'ї керівників органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

- заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;
- автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформацію

про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

– копія документа, що посвідчує особу, копії документів про вищу освіту;

– два рекомендаційні листи довільної форми;

– мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи надсилаються на пошту та електронну адресу (pyndykivka.u@gmail.com):

вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, відповідальна особа – Пиндиківська Юлія Ігорівна, контактний телефон: **(044) 234-39-93**, електронна адреса: pyndykivka.u@gmail.com з позначкою «документи на конкурс «Театр Івана Франка»».

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити його професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

Публічні презентації проектів програм розвитку Театру на один і п'ять років кандидати презентують під час другого засідання конкурсної комісії.

Проект програми розвитку закладу культури на один рік має містити:*

- загальні положення;
- аналіз поточного стану діяльності закладу культури з визначенням нагальних проблем, на розв'язання яких направлена програма;
- мета та першочергові завдання програми;
- детальний план розвитку закладу культури на один рік, в т.ч. пропозиції щодо виконання закладом культури результативних показників фінансово-господарської діяльності та їх поліпшення у порівнянні з попереднім роком;
- фінансове забезпечення програми;
- очікувані результати виконання програми.

Проект програми розвитку закладу культури на п'ять років має містити:*

- загальні положення;
- аналіз поточного стану діяльності закладу культури, визначення проблем, на розв'язання яких направлена програма;

– визначення мети та завдань програми;

– фінансове забезпечення програми, в т.ч. пропозиції щодо залучення інвестицій для розвитку закладу культури та щодо очікуваної динаміки поліпшення результативних показників фінансово-господарської діяльності закладу культури тощо;

– обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, з аналізом можливих ризиків, з визначенням обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання програми;

– перспективи розвитку закладу культури, підвищення його конкурентоспроможності;

– очікувані результати виконання програми.

Також проект програми розвитку закладу культури на п'ять років може містити:

– план реформування закладу культури;

– шляхи інтеграції закладу культури в світовий культурний простір;

– додатки

*На розсуд кандидата розділи програм розвитку закладу культури можуть змінюватися або доповнюватися.

4. Строки проведення конкурсу

Конкурсний добір починається 16.01.2018 року та закінчується не пізніше 16.03.2018 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі

Кваліфікаційні вимоги:

- вища освіта;
- стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;
- володіння державною мовою;
- досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років;
- здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

З інформацією, що стосується умов праці, відомості про матеріально-технічну базу Театру, фінансову звітність за попередній бюджетний період Театру можливо ознайомитися на офіційному сайті Мінкультури (рубрика «вакансії»).

► А душею я відпочиваю у саду, в лісі, на городі. Мені завжди було цікаво спостерігати, як ростуть на городі овочі, в саду – дерева. А потім збирати врожай. Так само і в танці, створюючи постановки, вкладаєш у танцюристів свої знання, вміння, талант і чекаєш на плоди своєї праці.

– Ви часто наголошуєте, що любите талановитих і небайдужих людей, а ще – працьовитих.

– Свята правда! Бо творчість – не професія, а ставлення до того, що робиш. Без внутрішнього запалу нічого не буває. Я поважаю людей, які живуть своєю роботою, люблять її.

Ще одне моє захоплення – футбол. Щиро вболіваю за івано-франківську футбольну команду «Ураган». Намагаюся не пропускати жодної їхньої гри. І я щасливий цим! Щасливий, що живу, ніколи не нарікаю на проблеми, дякую Богу за все, а також хочу ще багато чого встигнути, щоб передати чималий багаж у надійні руки.

– Якою Ви бачите Україну в недалекому майбутньому? Чи буде вона українською без української культури?

– Я твердо вірю, що Україна буде з українською піснею і українським танцем. Коли під час гастролей за кордоном зал стоячи аплодує нашому ансамблю, я за лаштунками плачу від гордості, що я – українець.

Минають роки... Час плине швидко. А ім'я Івана Курилюка увійшло в історію культури України, як ім'я людини, яка в різні періоди існування нашої держави працювала і працює заради великої ідеї відродження, розвитку і збереження скарбів українського танцювального мистецтва для прийдешніх поколінь. Тож щиро вітаємо ювіляра!

Спілкувалися фахівці Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка: Галина ПРИСТАЙ, завідувач відділу Марія ДЕМ'ЯНІВ, головний бібліотекар

Внутрішній світ людини – інколи єдиний простір, де народжуються мрії та прагнення, а вузьке коло найближчих друзів – аудиторія, в якій можна висловити власну думку, знайти однодумців.

Але компроміси з реальністю потребують напруження сил та мужності час від часу залишатися наодинці з собою, і лише тоді власна творчість здатна піднести ідеї художника на рівень досягнень. Саме так усвідомила своє місце в мистецтві наша сучасниця, бердичівлянка, заслужений майстер народного мистецтва Ольга Олександрівна Дзюрбей – яскрава представниця українського художнього авангарду. У Літературно-меморіальному будинку-музеї Тараса Шевченка відбулася персональна експозиція картин художниці «Кольоровий всесвіт». У 20 картинах О. Дзюрбей представила дивовижний світ своєї уяви. «У роботах пані Ольги відчувається відгомін супрематизму з національними ознаками сучасного українського авангарду», – зазначила завідувачка музею Тетяна Чуйко.

Життя склалося так, що творити Ользі Дзюрбей довелося у двох різних вимірах: становлення її як художниці відбулося у радянські часи, а визнання – у часи незалежної України. Злам епох зумовив злам техніки і бачення майстрині – на зміну реалізму прийшов авангардизм. Тоді вона відображала реальність, ну а нині – те, чого просить її душа. Постійний пошук нового став основою її робіт. Творчий неспокій Ольги Дзюрбей привів її у широкий та багатогранний світ авангарду з його химерністю, образністю, яскравістю барв. Творчому зростанню майстрині сприяло осмислення мистецьких здобутків К. Малевича та М. Шагала. При цьому вона не прагнула наслідувати когось із близьких за творчою манерою, а з кожним подальшим кроком формувала й утверджувала власний художницький почерк, який назвала –

КОЛЬОРОВИЙ ВСЕСВІТ ДУШІ ОЛЬГИ ДЗЮРБЕЙ

сучасний український декоративний авангардизм.

О. Дзюрбей закінчила Київський національний університет культури, де здобула вищу освіту за спеціальністю культурно-освітня робота (мистецтвознавець).

Щирість, тепле світло, відкритість та внутрішня свобода – це те, що незмінно рухає фантазією художниці і понад усе приваблює шанувальників її творчості.

Ольга Дзюрбей бачить світ Божий у триєдності Неба-землі-Людини як Вічність, як джерело натхнення для художника... Шукає відповіді на одвічні питання людського буття, намагається мовою ліній та кольору втілювати свої філософські роздуми, віддзеркалювати свій внутрішній світ, свої радощі та сумніви... Усі роботи відзначаються єдиним творчим почерком, їх об'єднує узагальнена живописна манера, лаконізм композиції, декоративна напруженість кольору, а також те, що в кожній роботі є сонячна думка художниці.

Символізм є найприкметнішою ознакою полотен художниці в композиційному і колористичному плані. Ольга Олександрівна творить власний світ образів у пістрявості кольорових плям, які переходять у в'юнки стрічки та завитки, або нервозно зігнуті смуги, в яких домінує декоративізм жовтого, помаранчевого, червоного, відтінків синього та зеленого з вкрапленнями чорного. Її палітра переповнена експресивністю кольорів, притаманною українському декоративному розпису. Такий художній підхід виводить роботи О. Дзюрбей за межі нашого існування, занурюючи у світ фантастичних кольороформ. Тобто, сюжети творів, їх сакральне дійство відбувають-

ся поза виміром часу, у Вічності, що дає підставу говорити про художницю, як про творця своєрідної художньої реальності, котра функціонує за власними природними законами. Картини «Пробудження енергії», «Гра», «Калейдоскоп почуттів», «Компроміс», «Нескінченність», «Бажання», «Подорож в невідоме», «Продовження життя» відтворюють круговість буття, в якій, як у калейдоскопі, переливаються кольори, знаки. Кожної хвилини з нами може трапитися щось небуденне, чарівне, дивовижне, як от прихід істоти з іншого світу. Охоче і дуже часто звертається майстриня до пластичної метафори, що веде до багатозначності сприйняття образу, до виникнення не одного, а кількох паралельних рядів асоціацій, а це, своєю чергою, збагачує твір.

Героєм творів художниці опосередковано є людина в контексті її контактів з іншими людьми

ми та вічного протистояння Космосу, людина у процесі свого безперервного становлення, тобто самоосмислення та осмислення світу навколо себе. Фактично, це кожен із нас, хто рано чи пізно замислюється над вічними питаннями: хто я?, навіщо я?, в чому істина і чи є вона взагалі? О. Дзюрбей у своїх декоративних полотнах змальовує проблему вічної заповіді – «Пізнай самого себе». Ось чому так часто у творах мисткині з'являється такий елемент, як Всевидяче Око – символ світла, Сонця, а також могутності й мудрості Вищого Розуму – як символ пошуку внутрішньої гармонії зі світом. Динаміка ліній створює враження стихії, що підключає простір творів до простору Космосу.

Що ж до другої характерної ознаки – медитативності, то вона полягає у здатності вводити глядача у стан просвітленої споглядальності, в якій робота виконує роль своєрідного духовного магніта, що утримує на собі увагу тих, хто потрапляє під вплив силового поля картини. На досягнення цього ефекту працюють усі елементи творів: відповідне розміщення фігур, плям, ліній, їхня взаємопов'язана ритміка, своєрідна орнаментальність і декоративність, дзвінке звучання чистих кольорів, які створюють урочистий просвітлений настрій, або ж, згущуючись та дисонуючи, збуджують передчуття чогось незвичного, химерного, котре стає реальним, матеріалізуючись із хаосу у ще не застигли форми.

Живописна польська природа та самобутня культура краю надихає на сприйняття прекрасного, вчить око бачити барви життя та використовувати їх для мистецьких творів. У композиціях бердичівської художниці органічно поєднуються відгуки орнаментів Трипілля з грайливим філігран-

ним мереживом народної писанки, у них прочитується рослинне, тваринне, предметне, духовне оточення українця. О. Дзюрбей дарує людям мистецтво, в якому дух України зливається з високою гуманістичною традицією світу.

Пані Ольга не завжди дає назви своїм роботам, відтак кожен глядач зможе знайти в них щось своє. Свого глядача художниця любить і поважає. Очевидно, таке ставлення пов'язане з повагою автора до людини, як до носія душі і розуму на Землі.

Неупереджений глядач, безумовно, відчує в роботах художниці заклик до духовного вдосконалення, потребу піднятися на новий рівень сприйняття буття та постійне очікування внутрішнього імпульсу душі, готової відгукнутися на найтонші вібрації небесних сфер. І, врешті, виявляється, що істина – поруч, вона в самому тобі. І після цієї звістки вже немає більше внутрішнього сум'яття та духовного розладу, назавжди покидає нас агресивне бажання самоствердження, а натомість з'являються гармонія та любов, які змінюють світ довкола.

Ольга Дзюрбей є членом бердичівської Спілки вільних художників. Роботи майстрині неодноразово презентувалися на виставках не лише в Україні, а й за її межами. Чимало творчих полотен мисткині можна побачити у колекції Данії, Швеції, Швейцарії, США, і звичайно ж, України.

Не дивлячись на поважний вік, Ольга Олександрівна вміє не заблукати у бурхливому потоці інформації і, наповнившись силою пізнання, впевнено пливати до нових берегів творчості, вдосконалення і розвитку. Вона є активним учасником культурно-мистецького життя Бердичева. Її доля і творчість назавжди вплетені у долю нашого міста. Отримавши звання заслуженого майстра народного мистецтва, не засліплюється цією славою, бо криниця її душі не замулена гординою і корисливістю, а наповнена джерелом мудрої простоти і нелукавої щирості. Пані Ольга щиро радіє за тих колег по пензлю, хто подолав певну сходинку на шляху до вдосконалення свого професіоналізму, піднявся крутою стежкою до мистецької вершини. Коли плаче зранена душа, вона вміє підтримати і розрадити, знаходячи шире слово.

Творчість бердичівської художниці Ольги Олександрівни Дзюрбей – життєствердна, світла – несе в собі ту силу духу й тепло живого почуття, які роблять його необхідним і співзвучним нашому складному часові, покликаною відродити духовність. Доробок, репрезентований на виставці, засвідчив зрілість і багатогранність таланту мисткині, сповненої нових творчих задумів.

Людмила САМОЙЛЕНКО,
краєзнавець,
м. Бердичів, Житомирська обл.

ПОЛЬЩА І ПОЛЯКИ НА ЗЛАМІ СТОЛІТЬ

Виставка родини польських фотохудожників завершує багаторічну мандрівку Україною у Києві. Вернісаж відкрився у середині січня в інституті Святого Фоми Аквінського.

Сергій БАХІН

Відкриття фотовиставки «Польща і поляки на зламі століть» у Києві стала певним підсумком її демонстрації у межах усєї нашої країни. Протягом 2008–2013 років експозиція завітала до багатьох регіонів у східному і західному напрям-

ках, зокрема, до Краматорська, Луганська, Донецька, Харкова, Рівного, Луцька, Вінниці. Усюди її гостинно приймали, а забезпечували відкриття і польські дипломатичні установи, і місцева влада, нерідко на чолі з мером міста.

Малгожата Шимчик-Карнасевиц і Єжи Карнасевиц уже багато років створюють фотопроєкти, пов'язані з Польщею та її мешканцями. Назва виставки не випадкова – адже більшість презентованих фотографій зроблені саме на зламі століть – у період з 1997 по 2007 рік, в епоху доволі потужних перетворень і в Європі, і у самій країні.

Особливість київської виставки, що відкрилася у стінах духовного закладу – певне релігійне забарвлення: практично кожна світлина має дотичне ставлення до храму чи віри. Чи то зображення костюлу, чи виступ Папи Римського Іоанна Павла II, чи то образ на стіні, чи то священик біля ікони... Загалом представлено кілька десятків різноманітних за обсягом і темою робіт, але, так чи інакше, їх об'єднує сакральна тематика.

Відкривав вернісаж особисто Посол Польщі в Україні Ян Пекло. У вступному слові дипломат зазначив, що робити йому це приємно, адже автори виставки – його земляки з Кракова. Цікаво, що вже згодом, у приватній роз-

мові, Ян розповів, що його батько родом з-під Дубно, тож має корені з України... У своїй промові Пекло згадав про фотографії, пов'язані з краківським кварталом Нова Гута, яке будувалося за комуністичних часів і мало стати зразковим соціалістичним містом. Натомість нові мешканці району тривалий час боролися за встановлення костюлу, і врешті, після довгої боротьби, досягли цього. В один із храмів камінь особисто заклад Кароль Войтила 15 травня 1977 року. На фотографіях Карнасевиців зафіксований виступ Папи на своїй малій батьківщині (нагадаємо, що він родом із краківського краю).

Загалом, подружжя намагалося фіксувати на плівку важливі події, пов'язані з життям Кракова та найближчих місцевостей – як от виступ понтифіка. Також для фотографів дуже важливо було показати й просту людину. Героями робіт стали люди різних прошарків і віку, сфотографовані в різних місцях – на роботі, у майстернях, помешканнях, будинках, церквах, за столом, з портретами в руках...

Загалом для виставки автори підібрали дві сотні переважно чорно-білих фотографій. При цьому намагалися поєднати їх з розлогими авторськими підписами, чи, скажімо, з віршами героїв світлин.

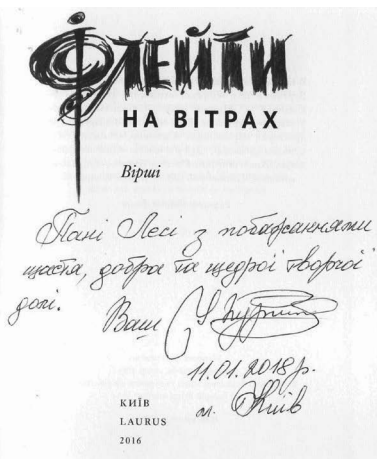
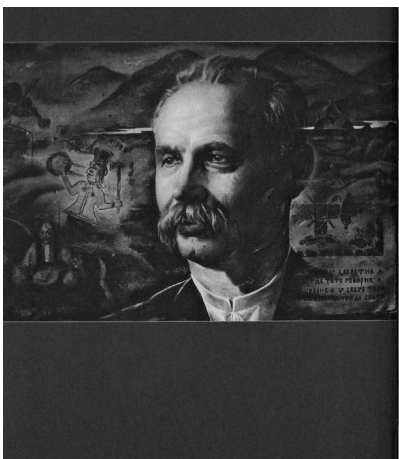
Для Карнасевиців головною темою фотопроєктів є рідна Польща. Вони не є прихильниками типових кольорових аль-

бомів з яскравими картинками пам'яток архітектури, якими так славиться старовинний Краків. Для них місто, насамперед, це – люди. Їхні герої на світлинах аж ніяк не фотомоделі, а скоріше, елементи в образі міст і селищ. У кожному з міст Карнасевиці шукають людей, які люблять свій край та можуть набагато більше розповісти, аніж наукові праці.

Наприкінці 2009 року товариство Митців вручило Малгожата та Єжи іменні золоті медалі «За фотографічну діяльність» за внесок у пропагування польської фотографії в Україні.

Фото Дмитра ІВАШКОВА

«...МОЄ ПАРАДОКСАЛЬНЕ
ДОНКІХОТСТВО ТО ЛИШ ЄДИНИЙ
СПОСІБ НЕ ПОМЕРТИ ПЕРЕДЧАСНО»

Збірка поезії Ігоря Курилів «Флейти на вітрах» пробудила всі мої найкращі емоції від поезії, яка стала знаковою у творенні мого уявлення про справжнє і вічне. Згадала класиків світової літератури, твори яких не лише запам'ятались на все життя, але й формували смак багатьох поколінь шанувальників і поетичних гурманів усього світу.

І це без пафосу і перебільшень, бо читала і перечитувала ці перлини його поетичних віршів, щомиті згадуючи рядки геніїв поетичного філігранного стилю, які не лише змушують замислитись, але й дають відповіді на ті питання, які перед кожною людиною ставить життя.

XXX

Не ходжу слідами чужими
не шукаю що шукали інші
та припадаючи до опію
пожовкліх фоліантів
окутують доглибно
тугою по щезлім

XXX

В потоці істини
усі ми голі
зухвало забуваємо
що день у день
фантом невідворотності
над нами бовваніє

XXX

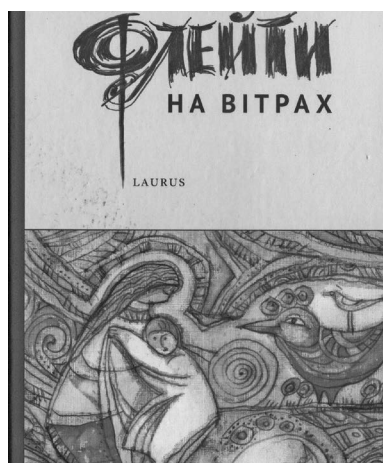
Товплячись в черзі
до власного прозріння
лиш намагаємося ствердити
своє існування

XXX

Пишу тобі
у сірості осінніх днів
а небо із дощем
мов зошит у косу лінійку
так сумно з ним
але й без нього марність
цурпалки мнуті
зі стола згрібаю
не можу поєднати
полум'я і воду

У передмові до збірки, яка має назву «Парадоксальне донкіхотство Ігоря Курилів», Євген Баран

пише, що чи не вперше у його житті так сталося, що пишучи про книгу він нічого не знає про її автора. З Інтернету дізнався, що Ігор Курилів – музикант. Родом цей поет з Івано-Франківська і працював багато років директором концертних програм співачки, народної артистки Софії Ротару, а нині також у цій сфері, вже з колективом хору ім. Г. Верьовки. Але поезією автор передмови таки зачарований і стверджує, що в українську літературу, вже в зрілому віці, але впевнено і без особливого пафосу увірвався яскравий поет. Від себе додаю, що в моїй пам'яті не дарма виникли асоціації з найкращим, що знаю з Омара Хаяма, Гарсія Лорки і раннього Павла Тичини чи Елана-Блакитного... В українську сучасну поезію прийшов поет європейського рівня і звучання, який має талант і здатність виконувати роль камертона в сучасному поетичному саду яблуневого аромату.

А найвлучніше звучать слова про автора з лаконічної передмови до збірки Юрія Андруховича: «З музикою він живе все життя, а поезія – нагорода за вірність.»

Але не дарма ж кажуть, що талановита людина – талановита в усьому. Мабуть, Ігор Курилів наділений ще й талантом у виборі друзів-митців, адже ілюстраціями до збірки стали роботи його друзів і однодумців Анатолія Буртового та Валерія Вітера.

Лариса БЕЗСМЕРТНА

КОЗАКІВ-РОЗВІДНИКІВ ЗНАХОДЯТЬ У КАПУСТІ

Якщо вам цікаво дізнатися якими були розвідники ще за часів Козацької Русі, то книга письменника Олександра Кухарчука для вас стане просто знахідкою. Зізнаюся, що її не просто читають, а ковтають читачі, яким цікава українська історія, яку загал знає, зазвичай, з романтичних романів українських письменників-класиків.

Леся САМІЙЛЕНКО

А ім'я автора роману «Козацька Русь. Полковник Лаврін Капуста» Олександра Кухарчука добре відоме в містечку Бердичів, що на Житомирщині, де автор є одним із членів активної патріотичної родини. Не байдужим до історичних знань вихований і його син, якого також назвали Олександром. Тож у тандемі двох Кухарчуків-тезків і вийшла прекрасна й заворожлива книга-роман, у якій ідеться про те, якими були українські розвідники за давніх часів, як вони виховувались та навчалися розвідницькій військовій справі і як, немов ті привиди, «ховалися» ще за тих часів. Адже ця професія вимагає не лише інтелектуального розвитку до межі досконалості й таких рис, як пильність, увага, кмітливість, уміння бути непомітним задля справи, але й обдурованості від природи. У розвідники завжди брали лише обраних. І про те, як виявити в людині цей фактор обраності і де шукати розвідника від Бога і за покликанням, у романі сказано дуже талановито і навіть дотепно. Бо, з прочитаного мною, сам собою напрашується висновок про те, що когось на цей світ приносить Лелека, когось заносить ще якась міфологічна чи Божа сила, а розвідників треба шукати лише в капусті. Там вони, листячком пригріті і прикриті, чекають свого зоряного часу, коли їхню присутність на цьому світі виявлять і звільнять із того листяно-капустяного полону задля високих справ на цій землі. Ось як про цю справу і процес виявлення чергового козацького розвідника пише сам автор у розділі роману «Хто ти дід Сила?»: «Після від'їзду Капусти, Кобзар почав подовгу засиджуватися в канцелярії, де чомусь завжди накопичувалося багато роботи, яку неможна було доручити комусь іншому. Та й, окрім справ, немало часу доводилося втрачати на довге спілкування з «синками», допомагати їм вирішувати

всілякі проблеми та потреби. Люди є люди, і життя є життя...

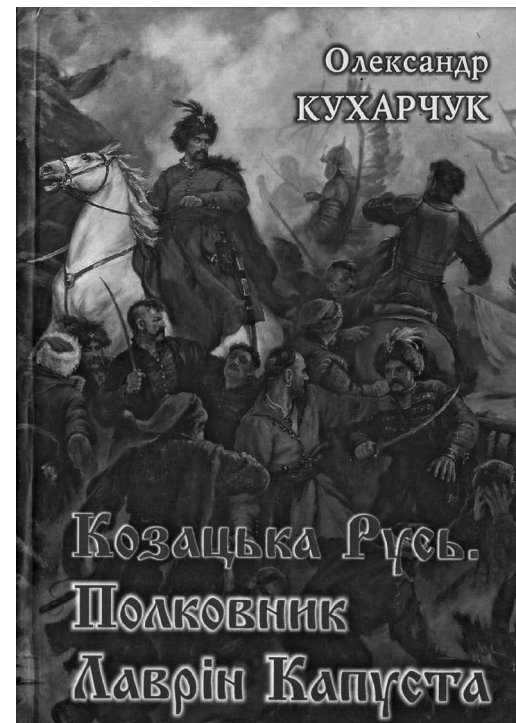
Буває воно такий вибрик утне, що й не відаєш як з ним бути і з якого боку досягнути до цієї справи, щоб «синок», відбуваючи в мандри близьким світом, де на нього на кожному кроці чигає смерть, був зосереджений і спокійний, аби те, що його турбувало або могло турбувати було вирішене і як найліпше.

Потім, ще не раз прокидаючись глухої ночі, старший осавул, не склепивши очей, бо зовсім їх не мав, споглядав миготіння лампадки під божницею, подумки перебираючи усіх своїх «синків» та їх небезпечну справу. Чимало його «синків» уже зжер Молох війни, але кобзар пам'ятав кожного з них і в своїх молитвах, просив їм у всемілостивого Господа Бога царства небесного.

Охрім часто згадував, як десять років він сліпий, хворий з двома хлопцями-поводирями, глупої осені заледве дістався хутора в Дикому Полі. Як згодом він зустрів того діда Силу (так той назвався), що пізнім вечором, сильним морозом і глибоким снігом незбагненно як придибав у той глухий степовий хутір і постукав у ворота оселі Весла...

«А як не згадувати того, хто невідомо як і чому з'явився на тому хуторі і невідомо як зник...»

І про це з тексту я цитую дослівно, але трохи розповім

про те що в цьому розділі книги ідеться і про дива. Адже дід Сила якимись чарівними методами повернув цьому чоловікові зір, бо виколоті в полоні очі розвідника десяток років були незрячими.

І не дивно, що про такі випадки в романі розповідається чи не в кожному розділі, адже козаки-розвідники були, передусім, характерниками.

Цікавим щодо автора книги є факт його професійної діяльності, адже Олександр Кухарчук, за освітою, – юрист. Багато років працював слідчим і адвокатом у своєму місті Бердичеві, де й досі живе разом зі своєю родиною.

Ця книга не остання у творчому доробку письменника, але про наступний роман... Далі буде...

УКРАЇНО-НІМЕЦЬКА ЛІТЕРАТУРНА ПРЕМІЯ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

Щовесни молоді письменники України виборують право стати лауреатами престижної міжнародної українсько-німецької премії, заснованої 1996 року німецькими меценатами письменницею Тетяною Куштєвською, підприємцем Дітером Карренбергом та Національною спілкою письменників України.

З квітня, в день 100-ліття Олесь Гончара будуть названі переможці, їм вручать дипломи та фінансове заохочення в умовних одиницях. Переможців конкурсу журі визначить у 5-ти номінаціях:

- Проза – роман або повість.
- Цикл оповідань, новел.
- Поезія.

– Літературознавча праця, присвячена творчості Олесь Гончара.

– Публіцистика.
Термін подання книжок та рукописів до 15 березня 2018 року. Вік учасників конкурсу – до 30-ти років.

Книжки та рукописи надсилають за адресою:

03084 Київ, вул. Конча-Озерна 14-б.

Найда Руслан Анатолійович, оргкомітет премії Олесь Гончара.

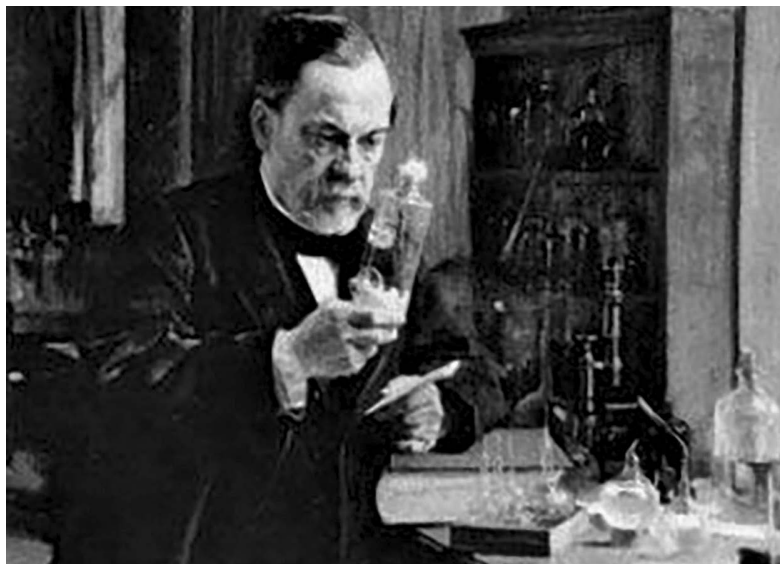
Тел.: 259–18–14, 050–353–37–23.

Закінчення. Початок у «КіЖ» №№ 27, 47–49, 51 за 2017 та 1 за 2018 рік

«Речі, котрими я займаюсь, жажливі, але вони такі цікаві!» – так говорив молодий хімік Альфред Нобель рідним і знайомим. У 1867 році він отримав у Швеції патент на виготовлення динаміту. Початкова назва винаходу була – «Вибуховий порошок Нобеля». Запроваджені ним Нобелівської премії вже понад сто років домагається наукова еліта світу.

Ольга ПУГАЧ

РЕПЕР НОБЕЛЯ

Альфред Нобель

А. Нобель народився у 1833 році у Стокгольмі в родині підприємця і винахідника Емануїла Нобеля. У 1842 році родина Нобеля переїздить до Санкт-Петербурга. У 17 років Альфреда відправляють за кордон вивчати хімію. На його шляху – Данія, Італія, Німеччина, Франція, Америка. У Парижі він працює в лабораторії відомого професора-хіміка Пелюза, там же працював і молодий італієць Асканіо Собреро, винахідник нітроглицерину. Повернувшись до Росії, А. Нобель стає фабрикантом, виконує замовлення російської армії. У період Кримської війни 1853–1856 років бізнес Нобелів увійшов у пору розквіту, але невдовзі, через банкрутство, Нобелі повертаються до Швеції.

А. Нобель, зацікавившись практичним застосуванням нітроглицерину, спрямовує свій науковий пошук на отримання різновидів вибухівки. Його експерименти в 1863 році привели до вибуху на батьківській фабриці, серед загиблих був і його молодший брат Еміль.

Родина важко пережила трагедію, батька розбив параліч, але Альфред не полишає своїх ідей.

Зрештою, отримує нову вибухову суміш, яка мала унікальну властивість – її можна було легко транспортувати. Це і було відкриттям динаміту, яке принесло Нобелю всесвітню славу та фінансову стабільність.

Динаміт широко застосовувався при будівництві доріг, у гірничорудних кар'єрах тощо. Пізніше його стали активно використовувати й у військовій справі. На кінець життя Нобель був власником сотні заводів по всьому світу, мав 355 патентів на різні винаходи, зокрема й на штучну шкіру і шовк. А. Нобель також відкрив новий хімічний елемент, який на його честь названий нобелієм (102No).

Альфред Нобель був не лише вченим-хіміком, а й професором філософії. Він був противником убивств та насильства, проводив велику роботу в ім'я миру на

землі. У 1889 році він брав участь у Всесвітньому конгресі миру. Але це факт, що динаміт винайшов саме він.

У 1888 році у Канах помирає його брат Людвіг і в одній з французьких газет помилково друкується некролог під заголовком: «Торговець смертю мертвий». Писали, що Альфред Нобель, прочитавши це, пережив справжнє потрясіння. Можливо, саме цей факт вплинув на зміст його Заповіту.

Помер А. Нобель у 1896 році на віллі в Сан-Ремо в Італії, похований, у Швеції, в Стокгольмі. Після його смерті стало відомо, що він залишив розпорядження властивості 94% свого капіталу в безпечні цінні папери задля створення фонду, проценти з якого будуть розподілятися як премії за наукові відкриття в галузі фізики, хімії, медицини, які принесуть найбільшу користь людству, а також за здобутки в літературі (проза) і боротьби за мир на планеті. Премія з економіки була заснована в пам'ять Альфреда Нобеля Банком Швеції.

На момент смерті А. Нобеля Фонд Нобелівської премії складав понад 31 млн шведських крон (250 млн доларів). Нині капітал Фонду виріс удвічі, а розмір премії 2017 року склав 1,12 млн доларів.

Перші Нобелівські премії були присуджені у 1901 році. Зараз у списку вже близько тисячі нобеліантів та організацій.

Як витрачали чималі кошти лауреати? Створювали наукові лабораторії, передавали в благодійні фонди, засновували премії свого імені чи бізнес. Були й такі, що віддавали дружинам: дружина в сім'ї має перше слово! Угорець Імре Кертеш був ще конкретнішим: нехай купить собі суконь і прикрас, вона заслужила! Оце по-нашому!

А. Нобель не був одруженим, не мав нащадків. Його родина намагалася через суд заперечити Заповіт, але рішенням шведського

уряду побажання Нобеля залишилися в силі.

Формула присудження Нобелівської премії проста – кожен лауреат офіційно належить до тієї країни, громадянином якої він є на момент присудження премії. Наша молода держава ще не має жодного свого лауреата, але серед відзначених премією громадян інших країн є вихідці з нашої землі. Їх український родовід часто свідомо заперечується чи приховується. Відновленню справедливості і був присвячений цикл статей у газеті «КіЖ» під загальною назвою «Репер Нобеля». Тема не просто цікава, це – наша історія, наш скарб, наша гордість.

Нобелівськими лауреатами Франції стали:

Ілля Мечніков (фізіологія і медицина) – народився в с. Іванівка на Харківщині. Батько його з волоського боярського роду Спелтару (в переказі – «той, що має меч»). Вимушено покинувши Російську імперію, І. Мечніков надіслав до влади гнівного листа з поясненням причини виїзду.

Жорж Шарпак (Григорій Харпак) (фізика) – з м. Дубровиця на Рівненщині. Все життя почувався вигнанцем, про що написав книжку.

Нобелівські лауреати СРСР:

Ігор Тамм (фізика) – уся його родина з Єлісаветградщини та Херсонщини, а дід, Теодор Тамм, чи то з німців, чи то зі шведів. Ігор Тамм виріс у Єлісаветграді, там же закінчив класичну гімназію.

Петро Капиця (фізика), батько якого з Бесарабії, з молдовської шляхти Капиць-Милевських, а мати – з українських волинських дворян Стебницьких.

Лев Ландау (фізика) – фізик-теоретик, який працював у Харкові і створив там центр теоретичної фізики СРСР. Заарештували його у 1938, після звільнення працював уже в Москві у П. Капиці, який сприяв його звільненню. Реабілітували Ландау через 22 роки по його смерті. Його батьки з Білорусі.

Борис Пастернак (література) – його батьки народилися і жили в Одесі.

Нобеліанти Ізраїлю:

Шмуель Агнон (література) – народився в м. Бучач, Галичина. Працював у Львові.

Менахем Беген (премія миру) – народився у Брест-Литовську, Берестейщина.

Світлана Алексієвич (література) отримала премію для Білорусі. Вона народилася у Станіславі (Івано-Франківськ), її мати – українка.

Нобелівськими лауреатами США стали:

Роалд Хофман (фізика) – із Золочева на Львівщині. Про батьківщину каже так: «Україна – земля обітована мого серця!»

Ісидор Рабі (фізика) – з містечка Риманув, Лемківщина, Західна Галичина.

Герберт Браун (Броварник) (хімія) – його батьки із Житомира.

Семен (Сальмон) Кузнець (економіка) – народився у Пінську, Берестейщина. Вчився у Рівному і у Харкові, де надрукував перші наукові роботи.

Ерік Кендел (фізіологія і медицина) – його мати з Коломиї, а батько – зі Львівщини.

Зельман Ваксман (фізіологія і медицина) – народився в Нових Прилуках на Вінниччині. Його винахід – стрептоміцин, ворог туберкульозу. Ваксман – один з найвідоміших людей світу, гордість США й України.

У Дніпрі, біля Університету імені Альфреда Нобеля у 2008 році встановлено пам'ятник нобелівським лауреатам – «Планета Альфреда Нобеля». Символічна земля куля діаметром три метри прикрашена барельєфами 802 нобелівських лауреатів. Є там і барельєфи більшості нобеліантів, про яких ідеться у цій статті. Роалд Хофман із Золочева, професор Корнельського університету, міг у цьому переконатися, відвідавши університет у 2015 році.

Пишаймося нашими земляками, які належать до інтелектуальної еліти світу!

Планета Альфреда Нобеля

Університет ім. Альфреда Нобеля

ЦЕЙ СВІТ БУВ ЗАТІСНИМ ДЛЯ ЙОГО ДОЛІ

буде присутня його душа, а й справою всього життя. Бо він був для нього не лише об'єктом наукової уваги та пошуків, а й його серцебиттям, як людини мудрої і далекоглядної. Він – один з тих, кого не просто хвилювала доля кожного з об'єктів цього культурологічного закладу. Олесь був ініціатором креативних і не завжди зрозумілих загалу ідей, бо бачив цей Музей таким, яким його творили справжні науковці та фахівці протягом десятків років. І дуже переймався щодо «інноваторських» змін, які почали стосуватися навіть розподілу земельної території Музею в Пироговому. Але що може вдіяти людина, якій болить, але вона

У Національному Музеї архітектури та побуту, що в Пирогові, нещодавно відкрито меморіальну кімнату, в якій можна побачити і навіть почути про те, чим жив цікавий, незабутній чоловік – науковець-етнограф, колекціонер і філософ Олесь Доля.

Леся САМІЙЛЕНКО

«Цього разу він подався у довічну експедицію...» – читаю у ФБ слова, що спали на думку комусь із друзів Олесь Доля. Приблизно так печалилось і мені весь цей час, відразу після того, як дізналася, що пішов у засвіти унікальний вчений і чоловік, якого я мала честь знати впродовж десятків років, і зустріч з яким завжди залишала в моїй душі якісь неймовірно яскраві і теплі спогади. Він ще був і красенем, яких не щодня побачиш просто неба в мегаполі-

сі, але завжди впізнаєш у його хащах, бо такі люди, мов зірки, роблять велике місто і теплішим, і комфортнішим...

А Національний музей архітектури та побуту, який в народі зветься Музеєм просто неба чи скансеном, став для Олесь Доля не лише домівкою, у якій завжди

ніколи не була ані при владі, ані при вагомих фінансових потоках. Олесь був просто порядною людиною і науковцем від Бога, який займався все життя улюбленою справою, бо знав, що народознавство, краєзнавство, етнографія та історія держави – це стовпи, на яких вона тримається. Він не був ура-патріотом ніколи, не був одним з тих, хто прагнув кар'єрного зростання і популярності. Він просто був у цій царині одним з найяскравіших її сподвижників і доводив свою любов щоденною працею та подвигами ентузіаста, він мав дар не лише спілкуватися з простими людьми, але й бути одним з них і, за будь-яких обставин, не втрачати гідності людини вченої та інтелігентної. Адже відомо, що серед простих людей села можна зустріти не лише добрих людей, але й вроджених інтелігентів. Не дивуйтеся, адже сам Олесь Доля колись давно сказав це мені так смачно, що я зрозуміла його натхненний стан перед кожною експедиційною поїздкою. Там він щоразу споді-

вався зустріти саме таких нових знайомих і збагатити свою долю новими друзями. Їх у цього чоловіка було надто обмаль у місті, яке завжди було йому затісним і непривітним загалом, бо в столиці він так і прожив усе своє життя по гуртожитках, на що, до речі, ніколи не скаржився. Такий він був чоловік – цей Олесь із таким цікавим і яскравим прізвищем і своєю неповторною долею.

Не знала, що він хворів, бо бачились ми зрідка. Не знала, що пішов у монастир і постригся в ченці, бо дуже добре пам'ятаю наші зустрічі на радіо, і знала, що він був одним з тих, кого запрошували на радіоєфіри. На Хрещатику 26 йому були завжди раді всі, кому були не байдужі справи Національного Музею архітектури та побуту. Олесь говорив про все

і про всіх, але правду, що, як відомо, подобається далеко не всім. З Музею звільнився і пішов, як кажуть, на вільні хліба і сковородинським шляхом... Трохи встиг насолодитися волею та голодом, але і на це не скаржився, бо був філософом і знав, що у кожного доля своя і земний шлях людина має пройти так, щоб про неї ще хтось згадав і потім...

І ось цей час настав, і в його постуніверситетській альма-матері, музеї, якому він віддав найкращі роки свого життя, відкривали його меморіальну кімнату і ті, хто його знав добре, і ті, хто розуміє цінність його праці та подвижництва. У цей день Олесь був посеред нас, бо його життя продовжилось у безсмерті його праці та задумів.

Фоторепортаж Дмитра ІВАШКОВА

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

Заснована в січні 1913 Гнатом Хоткевичем

№ 4 (4783), 26 січня 2018 р.

Свідоцтво про реєстрацію КВ № 1026 від 26.10.1994 р.

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор: Євген БУКЕТ

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-62, cultandlife@gmail.com

Видавець: Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор: Андрій ШЕКУН

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1

Тел.: +38 (044) 498-23-65

Дизайн та верстка: Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат: ТОВ «Типографія "Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40. Тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51

Розповсюдження і реклама:

Тел.: +38 (044) 498-23-64; +38 (097) 111-17-56

Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків,

подає лише авторський погляд. Вміст газети поширюється на умовах ліцензії

СС ВУ 3.0, якщо інше не вказано стосовно конкретного матеріалу.

Передплатна ціна на 2017 р.:

3 місяці – 59,81 грн; 6 місяців – 138,54 грн.

Передплатний індекс: 60969

ISSN 2519-4429

Наклад 5 000

Ціна договірна

© СС ВУ «Культура і життя», 2017

